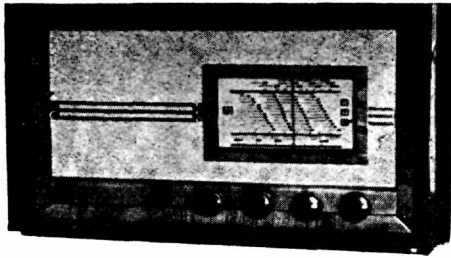

Nr. 20 • 1938

OLITSEILEHT

UUDISI!

AGLO ROBOT-RAADIO

Töötab tuulejõul, ilma anoodpatareita,
ilma aku laadimiseta, ilma kuludeta!

Töövalmis seade 3-lambilise vastuvõtjaga Kr. 350.—
5 " " " " Kr. 445.—

PATENTEERITUD AKULAADIJAD, RAADIOVASTUVÖTJAD, ELEKTRITRIIKRAUAD
ELEKTROTEHNIKA TEHAS **AGLO** TALLINN, PÄRNU MAANTEE 17

MAAPÕUEVARADE KASUTAMISE

A-S. MAGNA—JÕHVIS

A/s H-y MOSER & Co

PIKK TÄNAV 19, TELEFON 437-47

Soovitab rikkalikus valikus tasku- ja käekelli maailmakuulsa H-y MOSER & Co-ie vabrikust Le Locle Schweiz. Seinä-, laua- ja äratuskelli. Kette ja käevõrusid, kuld- ja hõbeasju. Parimat rootsi kristalli.

Jällemüüjaille meie oma kelli müügiks ei anna, mispärast neid saab ainult meie juurest.

Suurim ladu Eestis

Täiesti kuiva ja head kodumaa

TAMME- JA SAAREPARKETTI

soovikorral ka paigalepanemisega.

I-se järgu põrandaliiste soovitab mõõdukate hindadega

EESTI TERPENTIINIVABRIKUTE A/S. TALLINN, LAI 34, TELEF. 437-80

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

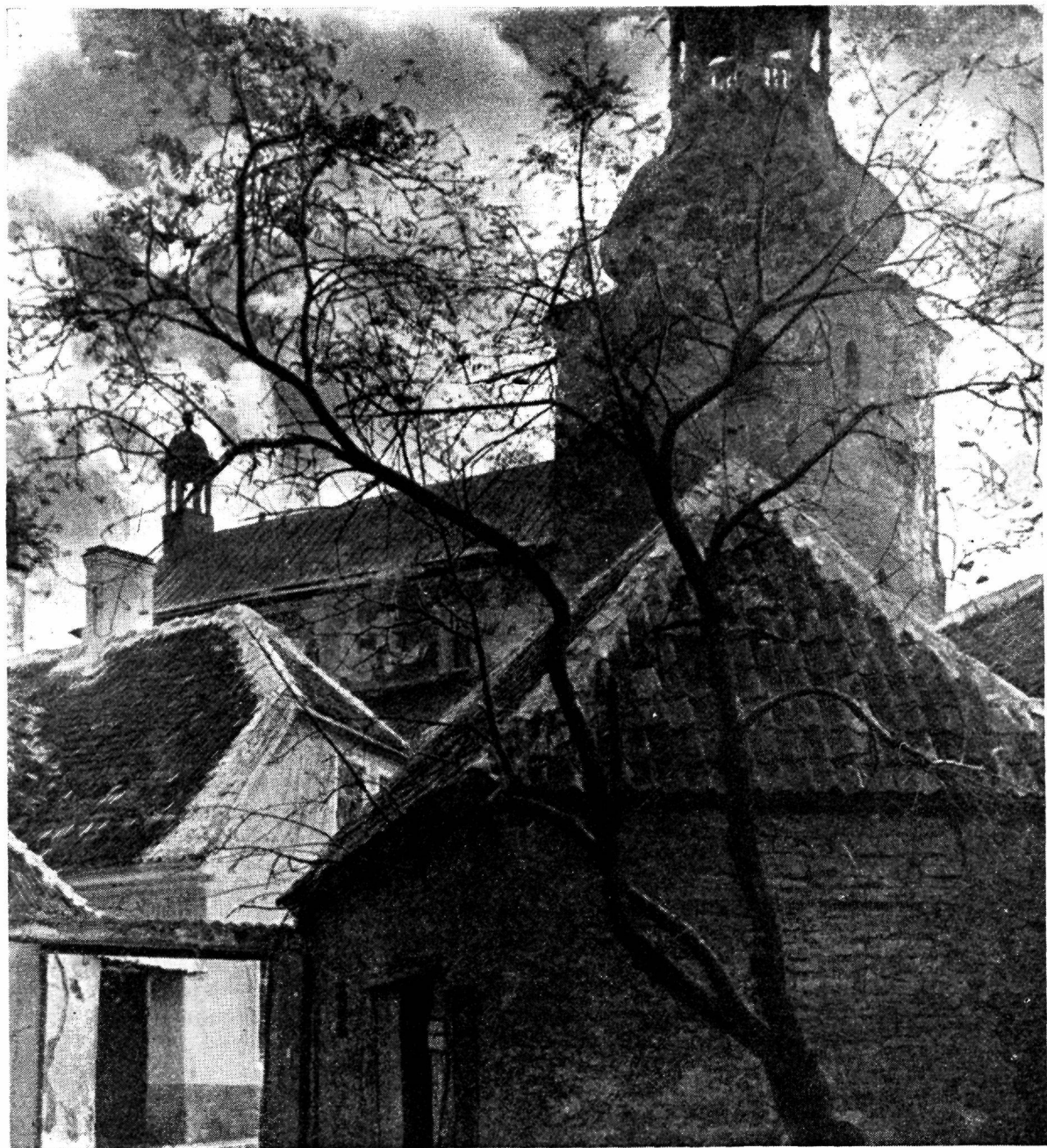
NO. 20
REGISTR. NO. 1000

Nr. 20 (523)

TALLINNAS, 29. OKTOOBRI 1938

XVII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Ülekuulamisprotokollidest — B. Pärli. — Kuidas satuvad relvad laskeriistaloata isikute valdusse? — A. Ruusa. — Sifri kasutamisest. — Kuritegevus Jaava saarel. — Pariisi moemajad spioonide hirmul. — Komissar Nõks. — Politseiametnik olgu hea inimesetundja jm. K a a n e l: Püürivalvur igapäevases teenistuses.

Vana
Toompea
Tallinnas
kesk-
aegsete
ehitistega

ÜLEKUULAMISPROTOKOLLIDEST

Juurdluse legaliseerimine kriminaaljälitamis on politseilisele ülekuulamis- ja protokollimistehnikale seadnud samad nõuded, mis kehtivad eeluurimise ja kohtuliku peamenetluse järgus. Misugused need nõuded on, seda normib osalt kohtupidamise seadus (KKS § 482, 485, 486), osalt dikteerib neid nõudeid jälitamise üldine eesmärk: leida uuritava sündmuse sisuline tõde.

Alljärgnevas on püütud märkida juurdlusis (kui ka eeluurimis- ja kohtuprotokollides) esinevaid ekssimusi mõningate nende nõuete vastu.

Tunnistajate ütlused tõendusmaterjalina vajavad õigusemõistmisel ettevaatlikku käsitlemist, kuna inimese tajumisvõime pole täiuslik, eksimused mälurikete tõttu on sagedased, veelgi rohkem aga kalduvad tõest kõrvale libisema tunnistajate järeldused mõningaist tähelepanekuist.

Kuna järelduste tegemine tunnistajate tähelepanekuist on jälitamise ja õigusemõistmise organite asi, siis ei ole neil järeldusil, mida tunnistajad ise teevad asja kohta, mingit tõenduslikku tähtsust. Hoopis vastupidi, nad ainult eksitavad vasta-void organeid tõendite hindamisel, mõnikord aga mõjutavad õigusemõistmist ühekülgset.

Sellest seisukohast juurdlusi lugedes tuleb märkida, et tunnistajate ülekuulamise protokollid sisaldavad liiga sageli selliseid tunnistajate tehtud järeldusi. Halvemal korral leidub tunnistajate ütlusis järeldusi, mille päritolu vihjab ülekuulamist toimetava ametniku isikule, kes oma agaruses sellega nähtavasti püüab teenida õigusemõistmist. Mõnikord selliseile järeldusile jõutakse pika loogilise arutelu tulemusena, mis kõik kinnitatakse protokolli- lis, ja millega kohtuvõimu püütakse veenda süüaluse süüis või süütuses.

Näiteks väidab tunnistaja A., et süüalune X. olevat viibinud kell 12 M.-is. A. ütlused protokollitaksegi. Hiljem selgub, et A. ise ei ole seal käinud kell 12, ega pole seal näinud X.-i, vaid et tema oma tunnistuse on rajanud tunnistaja B. seletusele, kelle vastu X. kell 11 olevat väitnud, et läheb M.-isse, mis väitluskohast asub ühe tunni jalakäigu kaugusel. Sellest on siis A. teinud järeldused: 1) et B. annab tõetruult edasi X-i jutu, 2) et X. läks tõesti M.-isse, 3) et tema sinna läks jalgsi ja teel ei peatunud, 4) et X. tõesti kell 12 saabus sihtkohta.

Kõik need järeldused võivad olla ekslikud. Kogenud ülekuulaja muidugi küsib kohe tunnistajalt A., kas ta X.-i M.-is on näinud ja millal. Saanud teada, et A. on X.-i kavatsusest kuulnud B.-lt, märgib ainult viimase asjaolu protokollis ning asub B. ülekuulamisele.

Teine näide: kahjusaaaja K. süüdistab S.-i oma raha varguses ja ütleb protokollis: „Eile müüsin laadal sea ja sain sellest 50 krooni. Raha asetasin rahakotti, koti panin pintsakutaskusse. Kodus riputasin pintsaku tagatuppa varna ja heitsin magama. Hommikul ärghates leidsin, et pintsakutaskust oli rahakotist varastatud 50 krooni. Arvan, et raha varastas popsikohapidaja S., kes teadis, kus ma raha ja pintsakut öösel hoiain ja et käisin laadal. S. on vaene mees, kuid vargusele järgnenud ööl olevat ta kõrtsis prassinud ja palju raha kulutanud“.

K. jätab avaldamata ja seetõttu jääb ka protokollimata, et sea müük, raha saamine ja selle hoiukoht olid teada ka naaberperemehele ja sulasele, kelledest esimene vargusele järgnenud päeval oli popsile S. tasunud võlguoleva tööraha, ja et teine oli samal ajal käinud linnas ja ostnud enesele uue ülikonna.

K. arvamine ei ole paikapidav, argumendid, mida oma arvamise tõestamiseks ette toob, kehtiksid ka sulase ning osalt ka naaberperemehe kohta — seega süüdlase isiku kindlakstegemiseks osutuvad väärtusetuiks.

On õige, et kahjusaajad tegelikus elus kalduvad pakkuma rikkalikku järelduste materjali ja ülekuulaja, kes valikuta kõik kahjusaaaja sõnu ei taha kirja panna, seisab suurte raskuste ees, mida ja kui palju tunnistaja ütlusist protokollida.

Siin tuleks ikkagi juhtnööriks võtta: võimalikult vältida tunnistajate järeldusi. Seega ülaltoodud näite puhul protokollida: „Rääkis... popsile, et lähen laadale siga müütama. S. juuresolekul olen korduvalt raha kotiga pintsakutaskusse pistnud ja pintsaku tagatuppa varna riputanud. S.-il on suur pere toita, tema teenistus on juhuslik... Päeval pärast vargust on tema naabri sõnade järgi kõrtsis raha kulutanud...“ Vastavaid küsimusi esitades protokollitakse ka vastus: „Ka naaberperemees ja sulane olid juures, kui sõitsin laadale siga müütama ja kui varemalt mitmel korral rahakoti olen asetanud pintsakutaskusse ja selle pintsaku tagatuppa varna riputanud“.

Siinkohal meenub, kui kergelt tõestatakse tunnistajate ütlustega teiste isikute tajumusi. Protokollitakse lihtsalt „tema nägi“ või ettevaatlikumalt „tema pidi nägema“ seal, kus võiks protokollida ainult „tema võis näha“. Kui aga tahetakse tõendada, et kolmas isik tõesti nägi asja, siis toodagu ette vastavalt olukorrale: „ta võttis pintsakutaskust uuri: toas oli valge“, või „ta osutas pintsakule ja küsis: millal sa uue ostad“ jne. Sellega

VARISENUD ON SÜGISE VIIMSED EHTED . . .

on paremini kui muidu öeldud, et ta uuri ja pintsakut nägi.

Eriküsimuse moodustavad tunnistajate ütlused nähete kohta, mille iseloomustamine otse vajab hinnanguid ja mille täpne kinnitamine vastavate mõõdurüistadeta on võimatu. Need on tunnistajate hinnangud aja ja ruumi mõisteist. Nii-sugused hinnangud on paratamatult vältimatud. Kui on võimalusi tunnistajate küsitlemiseks sündmuskohal, kus nad võivad ette näidata isikute ja asjade asukohad sündmuse üksikuis järkudes, siis tulebki seda kasutada. Vastavad kaugused mõõdab siis ülekuulaja ise, märkides andmed protokolli juurde võetud skitsile või vaatlusprotokolli. Ülekuulamisprotokollist peab nähtuma, kas kaugusemõõdud on tunnistaja hinnangud või ülekuulaja poolt vahetult saadud andmed.

Kui pole võimalik tunnistajaid üle kuulata sündmuskohal, siis tuleb piirduda tunnistajate hinnangutega. Selleks, et kontrollida tunnistajate hindamisvõime läpsust, on soovitatud tunnistajailt küsida mõningate ülekuulajale teada olevate kauguste ja esemete mõõdet, lastes need tunnistajal ise hinnata. Eksimused ja ebatäpsused tuleks kanda protokolli, et hiljem seda arvestada tunnistajate ütluste hindamisel.

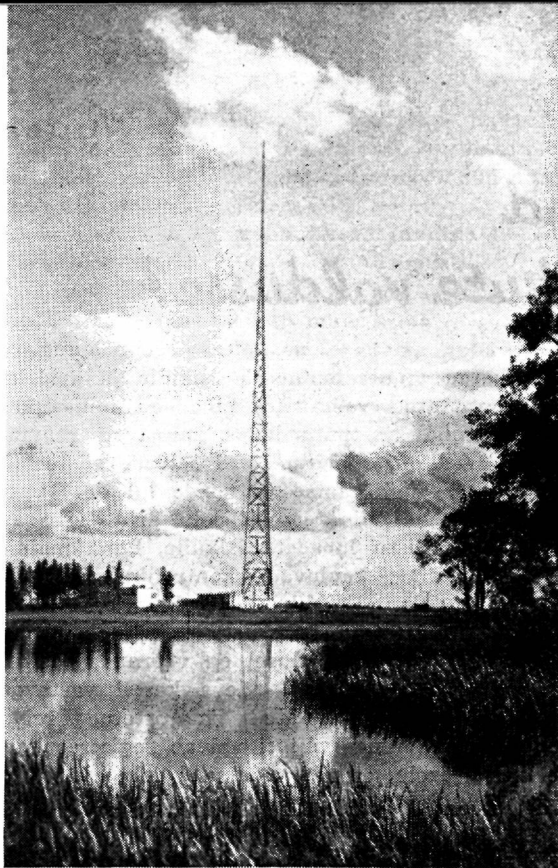
Raskem on kontrollida tunnistaja võimet aega õieti määrata. Kontrollimine kaotab sageli oma mõtte selle tõttu, et teatava ajavahemiku kestvuse meenutamine minevikust on hoopis raskem kui teatavate ruumiliste kujutluste meeldetuletamine. Ruu-

mil on oma pilt, mis jätab oma jälje mällu. Aeg on pilditu, ajavahemikku on võimalik ainult kaudselt rekonstrueerida (kui tunnistaja ise pole kella järgi aega märkinud). See sünnib tunnistajalt nende momentidega seoses olevate sündmuste kirjeldamise teel, mida hiljem iseseisvalt ajaliselte kindlaks tehakse.

On protokollitud tunnistaja seletus: „Kell 15.30 jõudsin koju. Siis alt korterist hääli ei kuulnud. Umbes tunni aja pärast kuulsin alt appihüüdu. Kella ei vaadanud“.

Täiendaval ülekuulamisel selgus, et tunnistaja lahkus ametist töötundide lõpul ja vajas kojujõudmiseks umbes pool tundi. Appihüüdmise hetkel — nagu tunnistajale hiljem meenus — olevat lähedusest mööda sõitnud pealelõunane kiirrong T-st.

Selgus, et töö tunnistaja teenistuskohas lõpeb kell 15.00. Sõiduplaani kohaselt, millest sündmuse päeval kõrvalekaldumisi ei registreeritud, kiirrong T-st möödus umbes kell 17.00. Järelikult tunnistaja oli ekslikult hinnanud ajavahemiku kojujõudmisest kuni appihüüdmise kuulmiseni. Nii käesoleval korral järelepärimine kaasagsete sündmuste kohta (kiirrongi möödumine) osutus tähtsamaks kui tunnistajalt hinnangu küsimine ajavahemiku kohta (eksis poole tunni võrra!). Usun, et suur osa meie politseiametnikest on teadlikud niisugusest ülekuulamise tehnikast ja et nad ka kontrollivad tunnistajate ajabinnanguid. Neid kontrollimisi kahjuks ei märgita alati ülekuulamisprotokolli, mistõttu on hiljem raske seisukohta võtta tunnis-

Vaade Riigi Ringhäälingu Türi uuele raadio-
saatejaamale

luba. Kui loomanik asub veel selle politseijaoskonna piires, kus relv on registreeritud, või ka mõnes teises politseipiirkonnas, kui aga on teada tema elukoht, siis on kerge pidada järelevalvet laskeriistaloo kehtivuse üle, kuigi ta pole uues elukohas vastavas politseijaoskonnas oma relva registreerinud. See jaoskond, kus ta relv on registreeritud, saadab andmed vastavale jaoskonnale ta elukoha järgi. Kui aga loa omanik lahkub teadmata kuhu, mis on sagedane nähe, ja ei registreeri oma relva uues elukohas (isik polegi seda kohustatud tegema Laskeriistade ja laskemoona määruse § 24 põhjal), siis tema uues elukohas politseijaoskonnal puuduvad igasugused andmed ta relva ja loa olemasolust ja selle tähtajast. Loa uuendamata jätmisel on isikul võimalus legaalsel teel omandatud laskeriista hoida loata.

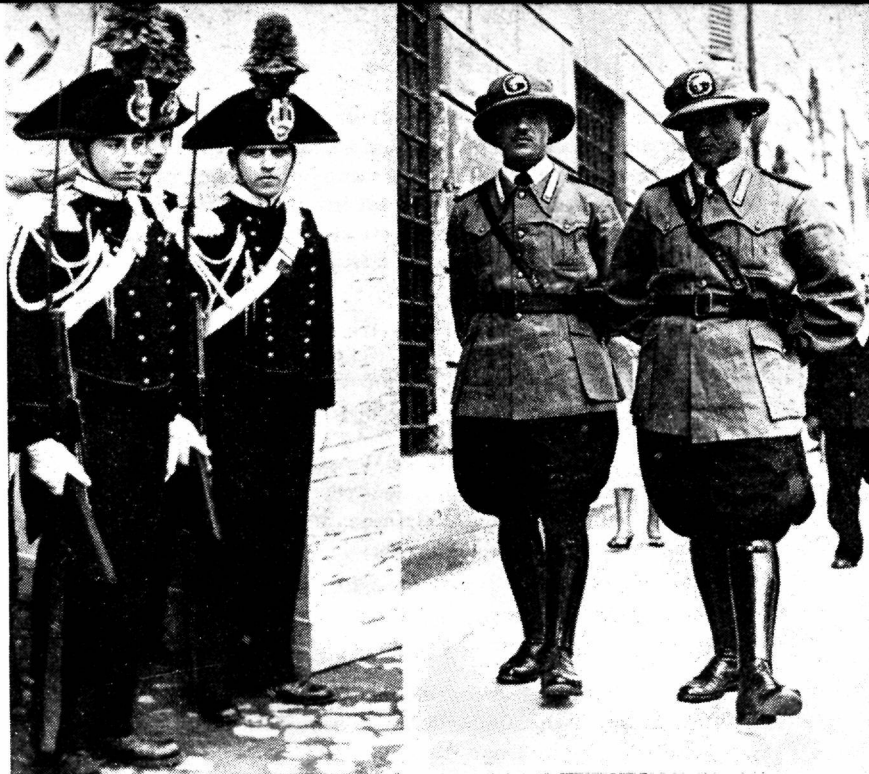
Tavaliselt kodanikud unustavad oma laskeriistalubade kehtivuse tähtajad. On loa tähtajast möödunud 2—4 kuud, siis karistuse kartusel „vaigitakse surnuks“ iganenud luba ja olemasolev relv, ega esitata palvet loa uuendamiseks, vaid hoitakse ja kantakse relva salaja. Et loata relva hoidmine ilmsiks ei tuleks, siis võõrandatakse laskeriist ka loata isikule (loaga varustatud isikule üle minnes peab ta ostja laskeriistaloole tegema vastava märkuse Laskeriista ja

laskemoona määruse § 25 kohaselt, mis avastab müüja kuriteo — loata relva hoidmise). Säärased juhtumid on sagedased ja moodustavad eriliigi, mille kaudu valguvad relvad lubadeta isikute kätte ja sealt ei satu need enam legaalsel teel loaga varustatud isikute kätte, enne kui need konfiskeerib politsei ja müüb avalikul oksjonil loaga varustatud isikuile.

Peale mainitud võimaluste loata laskeriistu omandada moodustavad veel kaotatud, varustatud ja loaga varustatud isikute poolt loata isikuile antud või müüdnud relvad. Viimasel juhtumil relva edasiandja, varjates oma relva edasiandmist loata isikule, teeb isegi politseis vastava avalduse, et ta relv on kadunud või hävinud, paludes relva loalt maha registreerida. Maharegistreerimisel on tal võimalus osta uus laskeriist. Raske on kontrollida selliste avalduste tõepärasust ning tõendada vastupidist. Teoreetiliselt on võimalik, et laskeriistadega kauplaja võib müüa relvi loata isikuile, märkides vastavasse raamatusse väljamõeldud nõutavad andmed, eeldades, et neid sissekantud andmeid nende rohkuse tõttu ei suudeta kontrollida.

Et vältida relvade sattumist loata isikute kätte, tuleks rohkem tähelepanu pöörata kõigile võimalusile, mille kaudu on võimalik loata omandada relvi ning võtta tarvitusele kõik abinõud, et kõrvaldada säärased väärnähteid. Järelevalve huvides on vajalik, et relvade omanikud, muutes oma elukohta, registreeriks oma relvad vastavas politseijaoskonnas, kus on võimalik pidada silmas lubade kehtivust ja laskeriistade võõrandamisi. Praegu mõned politseijaoskonnad ja konstaablid teatavad vahekirjadega relvade omanike lahkumisest oma piirkonnast ja asumisest teise piirkonda, märkides ka registreeritud laskeriista ning selle loa kehtivuse, kuna teised ei pea seda tarvilikuks, põhjendades, et Laskeriistade ja laskemoona määrus ei nõua seda. Viimane eeldab, et relvade omanikud ise peavad silmas oma loa kehtivust ning õigeaegselt esitavad oma elukoha järgi loa uuendamise palve. Siin puudub ühtlus, nagu relvade registreerimiseski, kus üks prefektuur või jaoskond peab kartoteeki, teine raamatut ja kolmas mõlemat — kartoteeki ja raamatut. Ühtlasi oleks vajalik, et üle riigi iga politseijaoskond oma piirkonnas kontrolliks relvade kauplusi, kus vastavaist raamatuid kirjutaks välja andmed, kellele müüdnud üldse relvi, millise loa alusel, ja need andmed saadaks vastavaile loa väljaandvaile asutustele kontrollimiseks, kas selliseid lube on üldse antud. Ringvoolus olevate loata relvade hulga vähendamiseks tuleks leida moodus, et teatavil juhtumel relva võõrandaja jääks anonüümseks, et võimaldada nende sattumist loaga isikute valdusse. Võimalik, et siis loata relvade hoidmine ja kandmine väheneb.

Itaalia karabinjeeride vana keskaegne vorm asendati uuega. Pildil näeme vasakul politseinikke vanas vormis, paremal — uues vormis

Šifri KASUTAMISEST

2

Asendussifrite algteksti elementidele (tähed, numbrid, kirjamärgid jne.) vastab alati sama arv šifreeritud teksti elemente. Need viimased, koosnegu need siis tähtedest, numbri- test või leppemärkidest, ei tarvitse olla ühepik- kused algteksti elementidega. Sel põhjusel on asendussifri juures algtekst väga harva ühepik- kune šifreeritud tekstiga.

Asendussifrid jagunevad omakorda kahte pealiiki — muutmata alusega ja muut- liku alusega šifreiks.

Muutmata alusega (baasiga) asendus- šifrite juures asendatakse sõnumi algteksti ele- mendid šifrogrammides alati ühesuguste šifriele- mentidega.

Toome näitena muutmata alusega numberšifri elemendid, kus pealmises ridades kirjutame välja algteksti koostamise juures tarvitatavad tähed ja numbrid, kuna alumises ridades toome neid asendavad šifrielemendid.

Seda tabelit kasutame sõnumite šifreerimisel. Algteksti elemendid: a, b, d, e, f, g, h, i, Šifri elemendid 75, 74, 76, 79, 35, 48, 89, 92, Algteksti elemendid: j, k, l, m, n, o, p, r, Šifri elemendid: 47, 80, 94, 91, 81, 90, 85, 82, Algteksti elemendid: s, z, t, u, v, õ, ä, ö,

Šifri elemendid: 93, 54, 78, 96, 83, 39, 62, 45, Algteksti elemendid: ü, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, Šifri elemendid: 56, 69, 77, 22, 12, 66, 11, 18, Algteksti elemendid: 8, 9, 0, Šifri elemendid: 27, 13, 88.

Tabel nr. 5.

Dešifreerimise hõlbustamiseks koostame teise tabeli, mille ülemistes ridades toome algteksti kirjamärke asendavad šifrielemendid arvude üle- nevas järjekorras ja alumistes ridades — neile vastavad harilikud kirjamärgid:

Šifri elemendid: 11, 12, 13, 18, 22, 27, 35, 39, 45, 47, 48, Algteksti elemendid: 6, 4, 9, 7, 3, 8, f, õ, ö, j, g, Šifri elemendid: 54, 56, 62, 66, 69, 74, 75, 76, 77, 78, 79, Algteksti elemendid: z, ü, ä, 5, 1, b, a, d, 2, t, e, Šifri elemendid: 80, 81, 82, 83, 85, 88, 89, 90, 91, 92, 93, Algteksti elemendid: k, n, r, v, p, O, h, o, m, i, s, Šifri elemendid: 94, 96, Algtekstielemendid: l, u.

Tabel nr. 6.

Oletame, et piirivalve staablil on vaja saata järgmise sisuga šifreeritud sõnum: „25. okt. tuleb Kundasse salapiiritust”. Asume selle algteksti šifreerimisele, kasutades tabelit nr. 5.

Kõigepealt kirjutame algteksti tähtaaval ja asetame iga tähe alla vastava šifriarvu tabelist nr. 5.

2 5 o k t t u l e b k u n d
77 66 90 80 78 78 96 94 79 74 80 96 81 76
a s s e s a l a p i i r i t u s t.
75 93 93 79 93 75 94 75 85 92 92 82 92 78 96 93 78.

Oletame, et šifrikasutajad on leppinud kokku vahetada šifrogramme nõnda, et šifreeritud tekst saadetakse edasi viienumbriliste gruppide näol, siis saaksime järgmise šifrogrammi:

77669 08078 78969 47974 80968 17675
93937 99375 94758 59292 82927 89693
78.

Saadud sõnumi dešifreerimisel jaotame šifrogrammi teksti kahenumbrilistesse gruppidesse ja iga grupi alla paigutame tabeli nr. 6 järgi algteksti vastava tähe või numbrilise näiteks:

77 66 90 80 78 78 96 94 79 74 80 96 81
2 5 o k t t u l e b k u n
76 75 93 93 79 93 75 94 75 85 92 92 82
d a s s e s a l a p i i r
92 78 96 93 78.
i t u s t.

Muidugi võivad algteksti elementidele vastava šifrielemendid olla ka kolmenumbrilised ja šifreeritud sõnumi võib koostada kahe-, kolme- jne. numbriliste arvugruppide näol.

„Politseilehe” asjahuvilistele lugejatele soovime katseks dešifreerida tabelite nr. 5 ja 6 järgi järgmine lihtne šifrogramm:

754 796 767 948 569 181 759 378
928 075 857 580 967 489 968 392.

Eelpooltoodud näites asendasime šifrogrammi algteksti tähed ja numbrid arvudega, siin võime asendada neid ka teiste tähtedega, millist moodust nimetatakse Cäsari šifriks.

Näitena koostame järgmise tabeli, mida kasutame šifreerimisel:

Algteksti elemendid: a b c d e f g h i j k l.
Šifri elemendid: e h ö g i ä k m l o n j.
Algteksti elemendid: m n o p q r s t u v ö.
Šifri elemendid: c s u v f t p z r x a.
Algteksti elemendid: ä ö ü x y z
šifri elemendid: y q d b ü ö.

Tabel nr. 7.

Selle mooduse juures peab numbrid šifreeritud tekstis kirjutama sõnumi algteksti numbriga,

kuna nende asendamiseks ei jätku tavali tähti.

Dešifreerimise hõlbustamiseks koostame teise tabeli, mille ülemistes ridades toome sõnumi algteksti tähti asendavad šifritähed tähestikulises järjekorras ja alumistes ridades — neile vastavad algteksti tähed.

Šifri tähed: a b c d e f g h i j k l m n o p q
Algteksti tähed: ö x m ü a q d b e l g i h k j s ö
Šifri tähed: r s t u v ö ä ö ü x y z
Algteksti tähed: u n r o p z f c y v ä t.

Tabel nr. 8.

Šifrogrammid antakse edasi kas algteksti sõnades leiduvate tähtede arvule vastavate tähegruppidega või jälle kokkuleppe kohaselt tähegruppidega, kus igapähe on võrdne arv tähti.

Oletame, et on saadud järgmine šifrogramm, mille dešifreerimisele asume, kasutades tabelit nr. 8:

8 TDKICISGLP ZIUZPIXEG NUCCRS LP-
ZJLNRG EKLZEEZUTLG.

Toodud šifrogrammi dešifreerimiseks pole muud vaja, kui kirjutada igale šifrogrammi tähele alla vastav algteksti täht tabeli nr. 8 järgi. Seega kujuneks saadud šifrogrammi algtekst järgmiseks:

Šifr: 8 TDKICISGLP ZIUZPIXEG NUCCRS LPZJLNRG
Algtekst: 8 rügemendis teotsevad kommunistlikud
šifr: EKLZEEZUTLG
Algtekst: agitaatorid.

Soovitame asjahuvilistele „Politseilehe” lugejatele dešifreerida alltoodud Cäsari šifrogrammi tabeli nr. 8 järgi:

LKEV UJLZ PILS LNME SNLK R3JI
MIZI JJLO EZ.

Muutmatu alusega asendusšifrit kasutatakse tabeli nr. 9 abil, mis on toodud lk. 513.

Siin šifrielemendid, mis asendavad tabelisse paigutatud algteksti elemente, loetakse välja ridade ja tulpade numbrite järgi. Nii näiteks tähele „v“ on vastav šifrielement 63, s. o. 6-s rida ja 3-s tulp; täht „y“ = 75, number 8 = 94 jne.

Šifreerimise prooviks tabeli nr. 9 järgi valime algteksti: „5. nov. kell 23 üldhäire proov”.

Šifreerimiseks kirjutame sõnumi algteksti paberile, jättes tähtede ja numbrite vahele väikesed vahed. Nende alla kirjutame tabeli järgi vastavad šifrielemendid.

5. n o v k e l l 2 3 ü l d h ä i r e
86 45 46 63 42 26 43 43 83 84 73 43 25 34 66 35 54 26
p r o o v.
52 54 46 46 63.

1	2	3	4	5	6
2	a	b	c	d	e
3	f	g	h	i	j
4	k	l	m	n	o
5	p	q	r	s	t
6	u	v	w	õ	ä
7	ö	ü	x	y	z
8	1	2	3	4	5
9	6	7	8	9	0

Tabel nr. 9.

Saates edasi selle sõnumi vienumbriliste gruppidega, saame järgmise šifrogrammi:

86454 66342 26434 38384 73432 53466 35542
65254 46466 39696.

(Arv „96”, mis tähendab numbrit „0”. on lisatud kaks korda šifrogrammi lõppu lihtsalt koha täiteks.)

Toodud šifrogrammi dešifreerimiseks on vaja jaotada see kahenumbrilisteks arvudeks ja leida igale arvule tabeli nr. 9 järgi vastav algteksti element. Näiteks arvule 86 vastavat tähte või numbrit tuleb otsida tabeli 8. reast ja 6. tulpast, kust leiame, et see on number 5; arvule 43 — 4. reast ja 3. tulpast, kust leiame tähe „l” jne.

Dešifreerimise proovimiseks tabeli nr. 9 järgi olgu antud „Politseilehe” lugejaile järgmine šifrogramm:

366 262 453 555 553 535 542 562 442
636 664 343 263 335 526 234 422 642
462 562 252 655 552 696.

Muutliku alusega asendusšifrite käsitlemine on märksa keerulisem eeltooduist, kuid selle eest on ka nende saladuse avastamine palju raskem.

Toome siinkohal ühe näite muutliku alusega tähtšifri liigist, mida nimetatakse Gronfeldi šifriks.

Mainitud šifri kasutamisel kirjutatakse sõnumi algteksti alla kokkulepitud võtmearu ja eraldi väljakirjutatud tähestikust leitakse võt-

mearu numbrite abil vastavad šifrielemendid, mis asetsevad tähestikus algteksti teatavast tähest võtmearu numbri väljendatud arvu võrra kas paremal (šifreerimise juures) või vasakul (dešifreerimise juures). Seejuures šifreeritavat tähte ennast tähtede järjekorra arvestamise juures ei loeta. Näiteks, kui šifreerime algteksti tähte „m” ja selle all seisab võtmearu number „2”, siis šifreeritud tekstis tuleb täht „m” asendada tähega „o”, sest tähestikus asetseb täht „o” tähest „m” paremal kahe tähe võrra. Kui aga võtmearuks leidub number 0, siis jääb selle numbri kohal asetsev algteksti täht ka šifreeritud tekstis muutmataks.

Šifreerimise juures valime võtmearuks 13420 ja kirjutame välja tähestiku, millele lisame lõpu veel juurde 4 tähte, alates tähest „a”, s. t. lisame tähestikule juurde suurimale võtmearu numbrile vastava arvu kordustähti.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u
v w õ ä ö ü x y z a b c d.

Šifreerime näiteks algteksti: „Öösel korraldada läbiotsimine.”

Kirjutame selle sõnumi algteksti välja harvendatud tähtedega ning asetame võtmearu korduvalt algteksti alla. Pärast seda leiame tähestikust vastavad šifritähed.

Algtekst: Ö ö s e l k o r r a l d a d a l ä b i
Võtmearu: 1 3 4 2 0 1 3 4 2 0 1 3 4 2 0 1 3 4 2
Šifr. tekst: ü y w g l l r v t a m g e f a m x f k
Algtekst: o t s i m i n o x y z.
Võtmearu: 0 1 3 4 2 0 1 3 4 2 0
Šifreer. tekst: o u v m o i o h b a z.

Seega saime šifrogrammi:

Ü Y W G L L R V T A M G E F A M X F K O
U V M O I O H B A Z.

Sõnumi dešifreerimiseks on vaja täiendada tähestikku käesoleval juhtumil tähestiku nelja viimase tähe kirjutamisega tähestiku etteotsa. Saadud šifrogrammi alla kirjutatakse sama võtmearu, millist kasutati šifreerimiseks. Šifri elementide tähendust tuleb otsida võtmearu numbrite järgi šifreerimisele vastupidises suunas, s. o. vasakult.

Selleks kirjutame kõigepealt abitähestiku:

ü x y z a b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v w õ ä ö ü x y z.

Nüüd kirjutame šifreeritud teksti paberile harvendatud tähtedevahedega ja asetame võtmearu korduvalt šifreeritud teksti alla.

Šifri tekst: Ü Y W G L L R V T A M G E F A
M X F K O U V M O J O H B A Z.
Võtmearu: 1 3 4 2 0 1 3 4 2 0 1 3 4 2 0 1 3
4 2 0 1 3 4 2 0 1 3 4 2 0

Kuritegevus Jaava saarel

W. H o b i e r a j ä r g i

Hollandi-India karistusseadustiku järgi on „djimatite“, amulettide ja muude esemete evimine, müük või muul teel levitamine keelatud, kui tähendatud esemeile omistatakse üleloomulikke jõude. Samuti on keelatud pühendada kedagi kunstidesse, mille varal arvatakse võivat korda saata kuritegusid, ilma et kurjategija ise satuks ohtu.

Mainitud keelud olid paratamatud, et kaitseda kergeusklikke ja võrdlemisi kehvi pärismaalasi peeti eest. Teisest küljest taheti sellega vältida kuritegusid, mida arenematud pärismaalased võiksid korda saata kelmade õhutusel, kes oma kaubal ütleavad olevat igasuguseid soovitavaid imeomadusi.

„Djimatite“ all tuleb mõista amulette või talismane nagu neid tänapäeval leidub Euroopaski. Olgu vaid nimetatud nn. maskotid, mis riputatakse autodesse ja lennukesse. Isegi tänavalt leitud ja ukse läve alla kinnitatud hobuseraud kuulub seesuguste õnnetoovate esemete hulka.

Usk djimatitesse ja salakunstidesse on Jaaval juurdunud väga sügavale, põlvnedes vanust animistlikest mõisteist, mis iseloomustavad iga loodusekummardamise usundit. Kuigi hinduism ja islam valitsevad Jaaval juba kaks tuhat aastat on jaavalaste usuline maailmavaade veel tänapäeval tugevasti mõjutatud animismist. Animism on haru loodusekummardamisest. Selle usundi järgi on kogu loodus hingestatud heade või kurjade vaimudega, kes omavahel sõltumatud. Nagu pärismaalased usuvad, võivad need vaimud esemest, loomast või taimest, kus nad elutsevad, oma vabal tahtel lahkuda ja liikuda väljaspool oma elamut. Pärismaalaste kujutluse järgi asuvad mägedes mäevaimud, jõgedes ja koskedes veevaimud, metsades metsavaimud jne. Elamute ja sildade püstitamisel ohverdatakse, et lepitada neisse elama asuvaid haldjaid. Ehkki jaavalased, sundaneeslased ja madureesid avalikult tunnustavad islamit, pole usk mitmesuguseis esemeis asuvaisse vaimudesse kui ka hindudelt päritud usk hingede rändamisse kaugeltki veel kadunud. Kuna vaimud võivad olla nii head

kui kurjad, siis peab pärismaalane vajaliseks iga vaimu eraldi kohelda.

Djimatit kultus baseerubki kirjeldatud usundil. Djimatit kantakse eesmärgiga kaitseda omanikku ohu eest või tagada mingi ettevõtte kordaminek.

Anda djimatist mingi kindel kirjeldus, on raske. Enamasti on selleks pabeririba, millele kritseldatud mingi vormel. Sellesse paberiribasse mähitakse süüke viirukit, sageli ka raha ning õmmeldakse tükki kogu see värk valgesse riidelapikesse. Djimatit kantakse enamasti kas pearätis või vöös. Kindlaksmääratud päevil põletatakse viirukit ning hoitakse djimat viirukisuutsus. Seda tuleb võtta kui ohverdamist, mis määratud djimatiga ühenduses seisvale kõrgemale võimule. Jaaval ja Maduural on peaaegu iga pärismaalane, olgu mees või naine, seesuguse djimatit omanik.

Salakunstid esinevad enamasti loitsimisvormelite näol, mis omanik õpib pähe või saab kaasa paberiribale kirjutatult. Harva tunneb omanik sedeli õiget sisu, talle piisab üldisest tähendusest. Sedeli omanik usub, et loitsimisvormeli sosistamine juhtumeil, milleks sedel on määratud, tagab talle nähtamatute võimude abi.

Hollandi-India võimudel on rohkesti tõendus selle kohta, et djimatitid ja muud nõidumissedeleid kasutatakse ka kuritegude kordasaatmisel. On otse silmatorkav, millise otse hooletu jultumusega sooritatakse sissemurdmisi või õigemini sissekaevamisi. Sissekaevamine toimub sel teel, et varas kaevab enese maja seina alt läbi (majad on kerge ehitusega, ilma põrandata). Sealjuures varas usub, et djimatit, mida ta kaasas kannab, muudab ta nähtamatuks ning et djimatit asuv vaim teda avitab.

Eriti hinnatavad on djimatitid, mis sisaldavad mulda. Need valmistatakse mullast, mis reede öösel tuakse reedesel päeval surnud tütarlapse haualt, ja mähitakse sama laiba surnuliniku küljest rebitud nartsu. Selleks tuleb haud muidugi lahti kaevata, mistõttu aeg-ajalt tõepoolest toimub hauarüvetamise süütegusid. Mõnikord visatakse varguste toimimisel seesuguselt haualt toodud mulda maja katusele, kuhu mõeldakse minna vargile. Seejuures usutakse, et kalmistu mulla viskamine katusele suigutab majaelanikud sügavasse unne, eriti veel siis, kui mulda visates sosistatakse ka nõiavormelit. Surmauni peab seega kanduma majaelanikele ning varas võib rahuga töötada.

Nagu murdvaras kasutab djimatit selleks, et jääda nähtamatuks, nii kasutavad seda amuletti ka mässajad lootuses jääda mässu mahasurujate

Algtekst: ö ö s e l k o r r a l d a d a l ä b i
o t s i m i n e x y z.

„Politseilehe“ asjahuvilised lugejad võiksid lahendada Gronfeldi süsteemi järgi alljärgneva šifrogrammi, misjuures võtmearuks olgu 32401:

S Q P I U V G M N J N Q R K P G C R I L
Ö M E I U V L E Z Z.

V. Tm.
(Järgneb.)

(Vaata järg lk. 516.)

Iga moemaja
külastaja registreeri-
takse sisseastumisel

Pariisi moemajad

SPIOONIDE HIRMUL

Rue de la Paix, Pariisi moeateljeede linnaosa! Kuldtressidega uksehoidja uhke moemaja sissekäigu ees tõstab käe mütsi äärde. See liigutus teostub tema juures peaaegu automaatselt, aga siiski teatud elegantsiga. Uksehoidja pilk on näiliselt ükskõikne, seirab aga tähelepanematult iga sisseastujat.

On suudpäev. Näidatakse nimelt uusi modelle. Kõik, kellel moemaailmas sõna kaasa rääkida, hindavad kõrgesti selle päeva tähtsust. Mitte asjatult pole moemaja kulutanud tänase õhtu ettevalmistamiseks poolteist miljonit franki. Väike elegantne lift liigub peaaegu vahetpidamatult üles-alla. Majas on kõikjal tunda umbes niisugust pinevust, nagu mõnes teatris enne esietendust.

Näituse esimesele õhtule pääsevad ainult välismaised sisseostjad ja need on ka viimaseni kohal. Enamik neist on vanad kliendid, suurte moemajade juhatajad, aga paljud neist on siin esmakordselt. Sissekäigu ees peatub elegantne auto. Sellest väljuvad kaks härrat ning

daam ja mööduvad ükskõiksel uksehoidjast, ilma et teaksid arvatagi, et uksehoidja eluaeg ei unusta nende nägusid. Nad sõidavad üles liftis. Neile astub vastu noor naeratav daam.

„Kas tohin paluda teie kaardid?“ küsib daam viisakalt.

See on küsimus, mis esitatakse igale külalisele. Üks härradest tõmbab taskust kirja, paneb selle juurde kaardi ja ulatab mõlemad daamile.

„Olete ametis P. A. P's?“ huvitub daam.

„Ei,“ vastab härra. „Käisin möödunud aastal siin Endely Sistersi esindajana.“

Nüüd astub daam kartoteegi juurde ja võtab sealt kaardi, mille ülemisel serval seisab nimi: „William Burns“. Sellele järgneb: „Endely Sistersite esindaja. Suur ettevõtte. Burns ei tule kunagi üksi. Ostab mõne uudise. Laske ta läbi, aga olge siiski ettevaatlik.“

William Burns, teise nimega Carlo Roceti, aimab võib-olla, et tema nimi asub kartoteegis, aga ta teab ka, et teda ei jäeta ukse taha. Tõsi, ta ostab ainult neli-viis mudelit, aga tänapäeval

peab äri arvestama isegi nii tagasihoidlike kaubatarvitajatega. Ta tutvustab oma kaaslast. Moemaja omanik teab väga hästi, kui ohtlikud võivad olla need kaaslased, kuid pole midagi parata. Nad juhatakse kõik salongi.

Saal on eredasti valgustatud. Kõik külalised on kohal. Algab hooaja moeparaad. Burns kummardub ettepoole ja, kõrvalt vaadates, palub sigaretile tuld, tegelikult aga sosistab: „Pea silmas seda sinist! Teine vasakult on meile tarvilik!“ Või ütleb ta valjusti, pealtnäha ilma iga-suguse tagamõtteta: „Võrratu õhtukleit!“ Kaas-lased teavad, mis nad peavad tegema. Kõiki valvatakse hoolsasti. Härra Burns kaaslased aga ei tee midagi kahtlast. Nad ei joonista maha ühtki mudelit, ei ole neil ka päevapildiaparaate. Nende tööriistaks on nende silmad. Neil inimesil on nimelt võrratu mälu. Vähemalt kahekümne modelli üksikasjad suudavad nad meeles pidada ja ausate inimestena nad võiksid oma erialal kahtlemata kaugele jõuda. Nüüd on nende üles-andeks käia ühelt moenäütuselt teise ja seal panna tähele kõik paremad modelle, et hiljem neid paberile joonistada ja mõnele üle-mere-moemajale maha müüa.

Kaks tundi hiljem nad istuvad võõrastemaja toas ja töötavad. Igaüks joonistab nüüd paberile kümme modeli, mis huvitanud mister Burnsi. Ei puudu ükski pisi. Juba samal õhtul omab mr. Burns 25 modeli ühest moemajast. Järgmisel päeval ta jätkab oma tööd teistes moemajades. Muidugi ei saa ta teetseda liig kaua ja sõidab

poolt nähtamatuks. Paljude Hollandi valitsusvõimude vastu tõstetud mässukatsete puhul võidi konstateerida, et enamik mässajaist kandis kaasas djimatit või enne seda evis nõiavormeli. See usk, et djimat muudab omaniku nähtamatuks ja seega pakub kaitset kuulide vastu, püsib visalt, vaatamata sellele, et hollandlaste kuulid korduvalt on tõendanud, kui tühine on selline ebausku.

Lõpuks olgu tähendatud, et algul nimetatud kriminaalseadustiku järgi langeb erilise karistuse alla isik, kes kohtuistungil kannab kaasas djimatit, kui ta peab andma seletust vande all. Vajadus sellise normi järele kasvas välja kogemustest. Nimelt selgus korduvalt, et kohtusse kutsutud tunnistajad vandusid rahuga valet, kui neil oli kaasas djimat. Nad uskusid, et djimatist hoovav jõud ei lase kohtunikku nende valet ära tunda. Nad tahtsid kaebalust sel teel karistusest päästa, arvestamata, et nende seletused muudele asjaoludele tihti risti vastu käisid. Tundes pärismaalaste keskel levinud ebausku, otsiti seesugused tunnistajad samas kohturuumis läbi. Alati leiti nende juurest mingisugune djimat. Huvitav on märkida, et pärast amuleti äravõtmist muutusid tunnistaja seletused selgeiks ja loogiliseks.

varsti tagasi Ameerikasse. Sellega pole teised moemajad veel pääsenud mudelite-varastest. Mudelite vargail on nimelt olemas oma laialdane organisatsioon. Selle organisatsiooni liikmed vahetavad vastastikku oma saaki ja nii varastatakse igal aastal suurtest moemajadest peaaegu kõik hinnalisemad loomingud. Joonised saadetakse maailma laiali ja mõnigi soliidne ettevõtte ostab neid, ilma et teaks, et tegemist on varastatud kaubaga. Lisandatakse isegi riide muster. See on võimalik selle tõttu, et riiete mustrid tavaliselt ilmuvad aasta varem. Moearaste organisatsioon on täiuslik ja oma töö intensiivsusega see võiks olla eeskujuks nii mõnelegi ausale ettevõttele.

Kuidas on võimalik, et neile mudeleile on nii suur nõudmine? Enne maailmasõda olid moeartiklid väljaveokaubana Prantsusmaal teisel kohal. Välismaale müüdi igal aastal miljardi kuldfrangi eest mudeleid, kingi, lõhnaõlisid, tühidalt öeldes kõike, mida mõistetakse moekaupade all. Pärast maailmasõda prantsuse ekspordi see osa sattus suurtesse raskustesse. Nii oli Venemaa varem suurimaid ostjaid. Muidugi tulid vene suurnikud ja rahatuusad pärast maailmasõda Pariisi, aga sel korral põgenikena. 200.000 põgenikust umbes 5000 hakkas autojuhtideks, ülejäänud otsisid enestele teisi ameteid. Võib-olla jäi neist järele vahest viiskümmend, kes veel suutsid osta moeartikleid Worth'ilt, Paquin'ilt või Molyneux'ilt. Aastal 1929 tuli maailmakriis ja andis Pariisi moemajadele omalt poolt kohutava löögi. Hiljem keelasid Saksamaa, Itaalia, Rumeenia, Poola, Ungari ja Tšehhoslovakkia oma valuuta- ja teiste kitsenduste läbi moekauba sisseveo. Inglismaa andis viimase hoobi oma tollidega.

Jutt Pariisist kui moodide pealinnast pole süüki müüt, sest paljud riigid on katsunud ise luua iseseisva moetööstuse, mis ebaõnnestus. Moeartikkel pole tavaline kaup, mida võib valmistada igaüks, vaid selle looja peab omama vastava maitse, ja prantslaste maitse on pärandatud põlvest-põlve. Isegi diktatuurimaad, Saksa ja Itaalia, kes algul sulgesid oma piirid prantsuse moekaupadele, on hiljem jällegi pidanud neid vabamalt sisse laskma, sest ei Berliin ega Rooma pole suutnud sel alal võistelda Pariisiga.

Kõik need kitsendused ja kriisid on avaldanud mõju moemajadele. Isegi suurimad nende hulgas on korduvalt seisnud kokkuvarisemise ohus. Selles on eeskätt olnud süüdi moevargad. Mida enam kitsendati moeartiklite sissevedu teatud riikidesse, seda suuremaks paisus nende salavedu sinna. Moespioonidel oli algul kerge varastatud modelle ühest riigist teise poetada ja nad tegid hiilgavat äri. Sellele lisandus prantsuse vastavate seaduste puudulikkus. Siis asusid

moemajad enesekaitse korraldamisele ja asutasid kuulsa P. A. I. S. (*Protection Artistiques des Industries Saisonnières*), milline asutus etendas umbes samasugust osa moemajade kaitsemisel moespioonide eest, nagu seda etendab vastuluure iga riigi sõjamineisteriumi juures. Need moevalvurid on mõne aastaga jõudnud nii kaugemale, et evivad isegi erilise politseiüksuse. Ei kestnud kaua, kuni P. A. I. S. täielikult tundis oma vaenlaste töömeetodeid.

Moespioonid tekitavad eriti suurt kahju seetõttu, et nad on suutnud tungida peaaegu kõikjale. Ükski moemaja ei või olla kindel, et mõni tema ametnikest või teenijaist ei seisa moespionaaži teenistuses. Eriti püüavad moespioonid õigeaegselt teada saada, milliseid riidemustreid tahetakse järgmisel hooajal tarvitusele võtta. Riide valmistamine võtab nimelt rohkem aega kui näiteks kleidi valmistamine sellest riidest, ja kleidi lõigegi on olnud teatud määrani riidemustrist. Riidevabrikuid on palju raskem kontrollida kui moemaju. Seepärast juhtubki, et mitu vabrikut korraga lasevad välja ühe- ja samasuguse mustri riide. Muidugi on sel korral mõni moespioon saanud teada järgneva hooaja riidemustri ja müünud selle kavandi üheaegselt mitmele riidetööstusele. Juhtub ka, et elukutselised riidemustri joonistajad müüvad oma mustri mitmele vabrikule üheaegselt. Mitu suurt moemaja on sellepärast võtnud tarvitusele oma „era“ mustrid, s. o. nüsugused mustrid, mida kaitsetakse järeletegemise vastu patentidega. Mõistagi on see äärmiselt kulukas ja seda võivad enestele lubada ainult väga heal järjel seisvad ettevõtted.

Kui on tarvis kaitseda riidemustri saladust, siis veel enam on see tarvilik mudeliga. Iga uue moemudeli loomine nõuab rohkesti tööd, leidlikkust ja raha. Pole ime, et neid mudeleid hoitakse nagu mõnd sõjasaladust. P. A. I. S. ülesandeks on kõigepealt selgitustöö moemajade omanike keskel, et tutvustada neid varitsevate ohtudega ja juhatada kätte teid, kuidas korraldada tööd nii, et kahtlased isikud ei pääseks selle lähedusse. Pealeselle kuulub organisatsiooni ülesannete hulka koostöö loomine politseiga ja — nii kummaline, kui see ehk näibki — hoolitsemine selle eest, et seadused rakendataks moespioonide vastu võimalikult efektiivsemalt. Moemajad olid peaaegu kaitseta, kuni leiti vana seadus aastast 1793. See seadus annab igale joonistajale ainuõiguse oma loomingu. Need, kes püüavad jäljendada tema joonistusi, saavad karistada ja seadus annab õiguse konfiskeerida neilt nende töövilja. Ka mudel on teatavas mõttes joonistus, kuigi vahet teissugusel kujul, ja see seadus andis võimaluse kindlaks väljaastumiseks moespioonide vastu.

1793. aasta seadus sundis moevargaid ettevõtusele, sest neid ähvardas nende saagi konfiskeerimine.

Näpatud kleidimudel ühes riidemustriga

rimine. Enne selle seaduse taasleidmist oli moevargaste hübematus ületanud kõik piirid. Nad ei rahuldunud ainult sellega, et joonistasid maha iga piasija suurte moemajade värskest loomingu, vaid läksid isegi nii kaugemale, et andsid välja suuri moeajakirju, milles avaldasid varastatud saladusi. Teised läksid veelgi kaugemale ja müüsid odavast riidest tehtud juurelõikeid, nii et igaüks vähese raha eest võis valmistada viimaseid moeuudiseid oma kodus.

Ülalnimetatud seadus sundis vargaid ettevõtusele ja nad hakkasid nüüd ajama oma äri peamiselt öösiti, kuna prantsuse seadused ei luba politseil toimida läbiotsimisi päikese loojangust kuni päikese tõusuni. Pealeselle agendid vahetasid tihti elukohti, kasutasid võltsdokumente ja tarvitasid trikke, mis sobiksid põnevamassegi kriminaalfilmi. Parimaks vahendiks politsei vastu osutus kahekordse korteri pidamine. Alumisel korral asus tavaliselt mõni tõeliselt seadusepärane äri, millist kasutati dekoratsiooniks ülemisele korrale, kuhu pääses salakäikude ja varjatud uste kaudu. Paari kuu eest õnnestus P. A. I. S. eripolitseil kindlaks teha, et teatud majas asus moespioonide keskus. Läbiotsimine ei annud tulemusi. Oldi muidugi pettunud ja politsei pidi juba eemalduma viisakate vabanduste saatel, kui üks politseinikest märkas kloseti seinal väikest hooba. Ta vajutas selle alla; sein, mis varem koputamisel oli osutunud täiesti soliidseks, libises nüüd hääletult kõrvale. Läbi salakäigu pääseti kõrvalmajja, kus leiti ligi 300 täiesti uut kleidimudelit! Need olid kõik varastatud Pariisi suurimaist moemajadest.

Kõrvalseisjale tundub muidugi imelikuna, et inimesed, kellel nii palju on annet, ei püüa teha karjääri ausal teel, vaid püüavad laostada ettevõtteid, kus nii mõnigi neist oleks võinud teha karjääri. On nimelt tõde, et andekas ja maitsekas inimene võib Pariisis kaugele jõuda. Mitmed välismaalasedki on alustanud väikselt ja saanud juhtivaiks moetoöstuse alal. Nii tuli kapten Molyneux Inglismaalt, Schiaparelli Itaaliast, Mainbocher Belgiast ja Balenciaga Hispaaniast. Need on nüüd moemaailmas tuntud ja tunnustatud nimed.

Aga vähe sellest, et moespioonid laostavad ettevõtteid, — nad rikuvad omagi turgu ja varem või hiljem muudavad võimatuks ka oma leiivateenistuse. Lugu on nimelt selline, et moodide loomide maksab palju raha. See raha tuleb moemajade omanike taskust. Need on aga valmis teotsema ja kulutama ainult nii kaua, kui on väljavaateid kas või tagasihoidlikukski teenimiseks. Kaovad need väljavaated, on selle tulemuseks moemajade sulgemine. Praegune olukord ei või igatahes enam kaua kesta. Praegu on

lugu nii, et vaevalt viis nädalat pärast mõne uue moe leiutamist võib selle saladuses peetud lõike järgi osta kleite ükskõik missugusest Pariisi aguliärist. Nende moeartiklite valmistajaks pole tavaliselt prantslased ise, vaid see töö tehakse peamiselt Ameerikas.

Kuigi terve maailm püüab matkida prantsuse veine, lõhnaõlised, puudreid ja kleite, luuakse Pariisis ikka jälle uusi mudeleid. Ühel prantsuse liköörivabrikul on oma muuseum, kus hoitakse alal üle 4000 võltsingu tema saadustest. Likööri retsepti varastamine on muidugi palju kergem kui näiteks mõne kleidi lõike ja mustri jäljendamine. Kleidimood vahelduvad neli korda aastas ja moespioonel ning nende abilisel tuleb teotseda väga kiiresti, kui nad ei taha jääda hiljaks.

Nii keeb alaline võitlus moeloojate ja moevaraste vahel. Iga varastatud kleidimudeliga tekitatakse moemajale uut kahju. Pikemaajaline kahju töötab laostab lõppeks soliidsemagi ettevõtte. Ja siis pole varastelgi enam kusagilt varastada.

Komissar Nõks

„Kurjategija tabamiseks vajab politseinik peate kutsealase vilumuse, kannatuse ja kõigi asjaolude hindamise võime veel lihtsat, loomupärast instinkti,“ kõneles komissar Kaljurand, seades enast toolil mugavalt istuma. „Instinkt on õieti see, mis annab esimese lüli puudavas ahelas, instinkt seab politseiniku füüsilised ja vaimsed võimed nii õelda häireseisukorda, mille tulemuseks on kohe sellele järgnenud teotsemise maksimaalne töötulemus.“

Politseinikule harva osaks saava mugava laupäevaõhtu veetjad komissar Kaljuranna korteris — üks abikomissar ja kaks konstaablit — muutusid tähelepanelikuks.

Komissar Nõks, nagu hüüti komissar Kaljuranda lähimate sõprade ringis, omas hea jutustaja kuulsuse. Pealeselle oli tal omadus jutustada nii, et asi näis keerulisena ja salapärasena; pruukis vaid lisada väike nõks ja asi oli korruga selge ja lihtis. Seda nõksu ootas iga kuulaja, kunagi ei osanud seda taibata. Komissarile tegi ääretut löbu oma kaaslasile lihtsaid lugusid iseloomuliku nõksu abil keeruliseks teha ja jälgida nende pingutust nõksu otsimisel.

„See oligi see nõks,“ lõpetas ta tavaliselt oma jutu ja kihistas naeru, kui teised hämmastuses vahetisid üksteise otsa.

„On teff, härra komissar, otnud juhuust seda instinkti asjandust tegelikus elus proovida?“ küsis üks konstaabel, kui komissar oli teinud oma paljutöötava sissejuhatause.

Selline jutt oli juba pigemini ülemuse kogemuste alahindamine, ent komissar oli heas tujus ja ei pannud seda tähelegi.

„Küllap ikka,“ ütles ta. „Alles möödunud suvel Narva-Jõesuus...“

„Jutustage!...“ hüüdsid teised kooris.

Ning komissar jutustas.

„Te ju mäletate kõik kuulsa murdvarga Luku-Jussi tabamist möödunud suvel...“

„Muidugi, muidugi“ kinnitasid teised. „Teie ise tabasite ta, olles puhkusel Narva-Jõesuus, ainult meie ei tea täpselt, milliseil asjaoludel see sündis...“

„Samuti ka seda, millist osa mängis selles asjas instinkt,“ lisas üks konstaableist.

„Asjalugu on järgmine,“ jätkas komissar, „et kogu lugu on seoses ühe salapärase daamiga.“

„Asi läheb huvitavaks,“ tähendas keegi vahele.

„Kui tahate kuulata, siis kuulake, aga ärge segage vahele,“ noomis komissar. „Too salapärane daam oli kõigi suvitajate huviobjektiks eeskätt seepärast, et ta ei paistnud painduvat suvitajate tavalise šablooniga alla. Ta liikus rannas ja pargis

alati üksinda, ta ei flirtinud, nagu see tavaliselt omane suvitajaile. Mehed näisid temale õhuna. Loomulikult selline tagasihoidlikkus kergemeelses suvitusõhkkonnas äratas tähelepanu ja tekitas igasuguseid jutte. Muide need jutud ei olnud halvavad. Oletati õnnetut armastust, mille tagajärjel salapärase daam muutunud inimpõlguriks. Rikkalikuma kujutlusvõimega inimesed oletasid daamis mõnd välismaa suurust, kes tahab mõne aja veeta tundmatuna ja tülitamatuna. See oletus oli kaunis nigel, sest daam, nagu mõnedel oli olnud juhuse kuulda, kõneles eesti keelt nii selgesti, nagu võib kõnelda ainult see, kellele see keel on emakeel. Daamist ei teatud midagi rohkem, kui et ta elas X tänaval nr. 10, et ta suurema osa päevast veetis rannas, tõrjudes tagasi kõik kuurordi kavalereid lähenemiskatsed — viisakalt, kuid kindlalt.

Mina aga teadsin salapärasest daamist veidi rohkem kui teised suvitajad. See oli lihtsalt juhus ja sellest ma pikemalt ei kõnele. Teadsin, et daam on päris tavaline korralik inimene, kellele kergemeelsus ei ole näo ega südame järgi. Pealeselle teadsin, et daam oma tagasihoidlikkusest hoolimata omas austaja, keda ta kohtles sõbralikult ja kellele ta mõnikord lubas teda külastada ta suvilas. Millegipärast ei tahtnud daam ja ta austaja oma sõbralikku vahetust tuua suvitajate sageli ebapuhta keelepeksu ette ja seepärast nende kohtamised piirdusid austaja külaskäikudega daamile selliseil tundidel, kui rahvast oli vähe liikumas.

Vaadake, seda ma teadsin ja austades paari tahet hoida oma asju ainult oma teada, ma ei jaganud oma teadmisi kellegagi.

Nii olid asjaolud, kui ühel õhtupoolikul tegin saatusliku jalutuskäigu X. tänavale, kus mul tuli mööduda majast nr. 10, nimelt sellest, kus elas salapärase daam. Unustasin märkimata, et mulle olid umbes teada kellaajad, millal saladuslik daam harilikult viibis rannas. Teate, sellised teadmised omandatakse suvitajate ringkonnas väga lihtsalt. Sel hetkel, millal lähenesin majale nr. 10, teadsin daami olevat kodus. Mäletan, et mõtlesin sellele ja mõtlesin ka, et mida too daam praegu oma ruumes võiks teha. Sellised mõtted tulevad vahel.

Nii siis olin majast nr. 10 mõneteistkümnemeetri kaugusel, kui kohtasin tänaval elegantset riietatud noormeest. Silmates noormeest, miski puudutas nagu külma käega mu instinkti. See oli selline järsk puhang, mis haarab inimese kogu olemuse.

Selle salapärase instinktiivse puhangu mõjul tegin väikese kõrvalsammu ja olingi maja varjus, ilma et noormees mind oleks märganud.

Ootasin põnevusega hetke, millal noormees minust möödub, sest olin veendunud, et instinkti salapärase valvelolek möödub, niipea kui on möödunud noormees, kes selle valveloleku põhjustas.

Möödusid minutid, kuid noormees jäi tulemata. Instinkt ütles mulle, et asjad ei ole korras. Pii-lusin ettevaatlikult maja nurga tagant ja mu pilk tabas noormehe sel hetkel, kui ta avas maja nr. 10 õuevärava ja hiilis sealt sisse.

Mu instinkt ei petnud mind. Noormees nähtavasti oli arvamisel, et sel tunnil suvilas kedagi ei ole ja tema vaevalt märgatav hiiliv kõnnak lubas järeldada, et tal olid suvila suhtes ebapuhtad kavatsused.

Nüüd ärkas minus juba politseinik. Tara varjus hiilisin maja nr. 10 õueväravani. Jõudsin sinna parajasti sel hetkel, kui noormees kadus majja. On olemas inimesi, kel pole kalduvust lukustada uksi, kuigi vargaid ja sulisid hulgub igapäev ringi! Kiiresti läbisin õue, hääletult avasin ukse ja olin järgmisel hetkel majas. Ma ei näinud noormeest enam kusagil. Majas valitses vaikus. Vaatasin hämmastuses ringi, kuhu võis noormees kaduda?

Mõtlesin juba astuda edasi, et lõplikult selgitada saladuslikku lugu, sest instinkt kinnitas mulle, et siin ei ole tegemist õige olukorraga.

Korraga kostis maja kaugemast ruumist nais-terahva kiljatus. Tormasin hääle suunas, läbisin rea tube, lõppeks jõudsin avatud ukseni ja nägin selle raamis toda saladuslikku noormeest. Ta seisis seljaga minu poole. Tema poos kõneles äärmisest kokkumisest. Taamal toa sisimas kuuldus naisterahva hirmunud halisemist.

Noormees, kuuldes mu samme, pöördus kähku. Nägin nüüd ta nägu: see oli ehmatuses valge. Enne kui noormees ennast uuesti liigutas, oli ta minu hoolduses.“

Komissar lõpetas ja läitis sigareti.

„Ja kes oli see noormees, kelle vahistasite? Olid tal tõesti kurjad kavatsused?“ küsis abikomissar.

„See noormees oli korterivaras Luku-Juss,“ vastas komissar. „Ta tunnistas, et tal olnud kavatus suvilast midagi kaasa võtta, kuna arvanud suvila olevat tühja.“

Hetkeks valitses vaikus. Siis kõneles üks konstaabelist:

„Hüva, härra komissar, teie lasksite paista, nagu oleks instinkt teid teinud tähelepanelikuks noormehe suhtes. Aga see instinkt oleks võinud teid ka petta...“

„Kuidas?“ küsis komissar.

„Nimelt nii,“ jätkas konstaabel, „... vaadake, teie kõnelesite, et tollel salapärasel daamil seal suvilas oli austaja. Nojah, tegelikult kujunes nii, et daam oma juuresolekuga ehmatas murdvarast ja soodustas ta tabamist. Kuid samal ajal too noormees, keda nägite minemas majja, võinuks olla daami austaja.“

„See oletus langeb ära,“ ütles komissar kavala muigega.

„Miks?“

„Sest daami austaja olin mina ise ja olin teel kohtamisele...“

Kuulajate näod venisid ümmarikuks.

„Aga,“ vaidles esimene konstaabel pärast hetkelist hämmastuslikku vaikust, „ka see ei ütle veel midagi. See saladuslik noormees oleks väga hästi võinud olla ka süütu korteriotsija...“

„Ka see oletus langeb ära,“ kinnitas komissar surmtõsiselt.

Nüüd ei teadnud kuulajad enam, mida küsida.

„Asjalugu on järgmine,“ seletas komissar, „niipea, kui nägin tänaval toda noormees, tundsin ta ära: see oli Luku-Juss, kelle paturegister on õige suur ja kellega mul varemalt on olnud tegemist. Õnneks ta ei näinud mind enne, kui tõmbusin maha varju.“

„See on ju päris lihtis!“ hüüatasid kuulajad kooris.

„Kõik asjad, mis on selgitatud, on lihtsad,“ sõnas komissar õpetlikult. „Ja politseinik ei tohi lasta ennast mõjutada kõrvalise tähtsusega asjaoludest, mis on võimalised keeruliseks ajama ka kõige lihtsamaid asju.“

Ants.

Kirjutised Soome politseiajakirjades

Soome politseiajakirjades nii „Poliisimies'is“ kui ka „Poliisilehti's“ on viimasel ajal mitmel korral sõna võetud meie ja vennasrahva suhete arendamise alal, kus muide jagatakse kiitvaid sõnu sellele üritusele, mis viimasel aastal on aset leidnud.

„Poliisilehti“, mis ilmub Turus, tõi sõnasõnalise tõlke meie ajakirjas avaldatud kirjutisest „Soomet sõnas ja pildis“ ja lisas sinna juurde, et meie vennasrahva politseipere on järjest omistanud suurt tähelepanu Soomele, „Politseilehes“ on ilmunud rida kirjutisi soomlaste üle, on korraldatud vennasrahva politseiametnike vahel külaskäike, mis kahtlemata annavad tõhusaid tagajärgi Soome ja Eesti suhete arendamises.

K. Virtaneni sulest ilmus kirjutis viimases „Poliisimies'is“, mille sisu toome siin tõlkes.

Politsei suvekodudest.

„Soomes on juba suvi möödas, jättes enesest vaid sooje mälestusi. Oleks hea, kui saaks veelgi joosta saunasoojusest järve, kui saunahoone asuks järve kaldal. Sellest mõeldes on põhjust hakata kõnelema Soome politsei puhkekodudest, soovis ja lootuses, et ka sel alal meie ükskõiksed ja pikameelsed politseinikud avaldaksid elavat tegevust.

Olles kuulnud eesti politseinike hästi korraldatud suvepuhkekodudest, V. Ruotsalaise sele-

tuse järgi, tema tutvumisel vennasrahva politsei suvekodudega, tulen mõttele, miks meie selles suhtes naaberrahva ametivendadest oleme kehvemad. Meil on teatavasti ainult neljas politseiringkonnas suvepuhkekodud, kuid meil puudub kogu politseil ühine suvekodu, kus võiks puhkust mööda saata.

Edasi kirjutab sama artikli autor, et meie peame puhkekodude asutamise küsimust tõsiselt võtma. Meie oleme igas asjas olnud arad ja saamatud asja organiseerimisel. Nii võeti politseinike ühingute ja liidu asutamisest loult osa. Kui aga algus oli pandud, siis hiljem läks kõik väga hästi. Meil puudub enesealgatus. Ka seekord peaksime suvekodude asutamise küsimuse võtma kavas, missugustesse võiksime võtta peale oma kodumaa politseinike näiteks ka eesti või teiste maade politseinikke. Seesugune puhkekohtade vahetus oleks eriti tervitatav politseinike elus. Seega õpiksim tunda naaberrahvaste politseid, tema tööd jne. Siis avaneks ka võimalus õppida naaberrahva keelt, mis on eriti tähtis politseinikele, kes peavad oskama kõike.

Jättes asja lähemalt käsitamata, jätan selle vaid hüüdeks kaasametnikele, kohalisile politseiühingutele ja Soome Politseinike Liidule, et meiegi peaksime soetama oma politseile puhke- ja suvekodud. Seoses sellega ei või jätta mainimata ja avaldamata tänu, et meile on kutsutud külla kolm eesti vennasrahva politseinikku tutvuma meie maaga ja politsei tegevusega. Jääh vaid soovida, et seesuguseid külaskäike mõlemalt poolt toimuks ikka rohkem ja rohkem. Meie enesealgatus võiks sellega saada uut hoogu vastastikusel muljete vahetamisel. Politseinike Liidule, Helsingi Politseinike Ühingule ja „Poliisimies“ lehele suurim tänu ja tunnustus selle uue algatatu suuna eest. Sellesse ohverdatud varad pole kindlasti hukkunud.“

Eesti ja Läti raudteepolitsei vaheline laskevõistlus

K. a. septembrikuus peeti Valgas Eesti ja Läti raudteepolitsei vaheline sõprus-laskevõistlus, millest võttis osa Läti poolt Riia raudteepolitsei jaoskonnast viis ja Eesti poolt Valga raudteepolitsei jaoskonnast viis laskurit. Iga laskuri poolt sooritati 15 lasku sõjapüssist 300 meetri distant-silt 10-ringilisse normaalmärklehte ja 15 lasku püstolist 25 meetri kaugusel 10-ringilisse normaalmärklehte, kusjuures saavutasid läti politseinikud sõjapüssist 323 silma ja püstolist 340 silma — kokku 669 silma. Valga raudteepolitsei jaoskonna meeskond saavutas sõjapüssist 426 silma, püstolist 490 silma, kogusummas seega 916 silma. Seega tuli võitjaks Valga raudteepolitsei meeskond.

M E I E J U U B I L A R E

Konstaabel JOH. TAMBERGI 60 a. sünnipäev ja 20-a. teenistuse juubel

Neil päevil pühitses Tallinna-Harju prefektuuri 4. politseijaoskonna A.-S. A. M. Lutheri vabrikurajooni konstaabel Johannes-Konstantin Tamberg 60 aasta sünnipäeva ja 20-aastase teenistuse juubelit.

Konstaabel Johannes Tambergi ametijuubel langeb ühte Tallinna-Harju prefektuuri juubeliga, sest juubilar on mainitud prefektuuri asutamiseast astunud politseiteenistusse, kus teeninud algul 6. politseijaoskonnas militsionäärina, hiljem vanem-kordnikuna ja 1921. a. tänaseni 4. politseijaoskonnas A.-S. A. M. Lutheri vabrikurajooni konstaabli-

na. Juubilar on prefektuuri „auväärt vanava-
ra“, kes elanud kaasa kõik prefektuuri röömud ja mured. Vaatamata

aastakümneid kestnud raskele ja vastutusrikale tööle, on meie juubilar veel elurõõmus, töökas ja täpne oma ametikohuste täitmisel ning lugupeetud kaasametnike ja kodanike poolt; ainult aastate rohkus on hõbedaga ehtinud ta juukseid, tähistades korraliku töömehe äraelatud aastakümnete hulka.

Konstaabel Johannes-Konstantin Tamberg sündis Tallinnas 27. oktoobril 1878. a. aiaäri omaniku pojana. Hariduse omandas juubilar Tallinnas Nikolai II nimelises gümnaasiumis, kust siirdus ärialale. Aiaäri alal teotses ta botaanikuna ning vene revolutsiooni puhkedes kaotas Venemaal kogu oma kapitali. Hiljem Eesti Vabariigi algul alustas juubilar uut elu, andudes korra loomisele vastsündinud riigis, kus teeninud tänaseni.

Van.-kord. JULIUS LELL 40-aastane

J. Lell sündis 19. oktoobril 1898. a. 1. märtsil 1923. a. astus politseiteenistusse ja võib seega vaadata tagasi 15-aastasele teenistuskestusele.

Van.-kord. J. Lell teenib 15. jaan. 1932. a. alates Tallinna 5. pol.-jaoskonnas, omab III kl. Valgeristi ja Valgetähe teenetemärgi II kl. medali. Tähelepaneliku ja energilise teenistuse eest on temale avaldatud tänu ja tema hoolsust kuritegude jälitamisel on hinnatud autasuga.

Kaasametnikud õnnitlevad tähtpäeval ja soovivad kõike head tulevikuks!

Kantseleiametnik MARET LAAR 40-aastane

Van.-kantseleiametnik Maret Laar sündis 12. okt. 1898. a., astus politseiteenistusse Tall. 5. pol.-jaoskonda 13. nov. 1918. a., kus teenib vahetpidamatult käesoleva ajani, olles kohusetruu ja vastutulelik ametnik, sõbralik ja lahke kõigile kaasteenijatele. 11. nov. 1935. a. aastapäeva puhul sai au-

tasu pikaajalise, eeskujuliku, hoolsa ja kohusetruu teenistuse eest. Kaasteenijad soovivad temale tähtpäeva puhul palju õnne, edu ja tervist eelolevaiks aastaks.

Van.-kordn. AUGUST SARNET 15 a. politseiteenistuses

Tallinna-Harju prefektuuri 4. politseijaoskonna vanem-kordnik August Sarnet võib uhkusega tagasi vaadata oma 15 aasta jooksul tehtud tööle politseis ja ühtlasi pühitseda oma 40 aasta sünnipäeva.

Vanem-kordnik August Sarnet sündis 20. oktoobril 1898. a. Kuremaa vallas. Lõpetanud Kaarepere valla ministeeriumikooli, astus vabatahtlikuna Vene sõjaväkke, kus määrati lipnike kooli, mis jäi aga lõpetamata revolutsiooni puhkemise tõttu. Eesti rahvuslike väeosade moodustamisel astus A. Sarnet Eesti jalaväe polku ja võttis osa Saaremaa kaitsemisest sakslaste sissetungimisel. Vabadussõjas võitles meie juubilar Kuperjanovi pataljonis kuulipildurina punaste kui ka landesvääri vastu ja tema teeneid on hinnatud Vabadusristiga.

Lõpetanud politseikooli alama klassi, on juubilar teeninud Tallinnas 1. politseijaoskonnas, hiljem kriminaalpolitseis agendina 6 aastat, kust siirdus 4. politseijaoskonda, kus teenib tänini. Tema hoolsa ja kohusetruu teenistuse ja tema poolt korduvalt kurjategijate tabamise eest on meie juubilar saanud kiituste osaliseks ja tal-
le on annetatud rahalist autasu ja Teenetemärgi III kl. medal.

Kordnik A. Sarnet'it tuntakse püüdliku ametnikuna, kes on võitnud kõigi lugupidamise.

Soovime juubilarile palju õnne ja jõudu politsei ridades kaasatöötamiseks üldiseks hüvanguks.

Tallinna Politseiametnike Kogu laskevõistlused

26. septembril s. a. korraldas Tallinna Politseiametnike Kogu Laskursektsioon Kogu liikmeile omavahelise laskevõistluse lühendatud sõjapüssist kal. 7,62. Võisteldi kolmes klassis: A klassi kuulid kõik meister- ja I klassi ning nn. Soome grupi laskurid, B klassi — II ja III klassi laskurid ja C klassi — algklassi laskurid. Võistlusest võttis osa 127 ametnikku.

Võistlustingimused: kaugus — 200 m; märk — 200 m normaal 10-ring. musta südamikuga; proovilaske — 5; võistluslaske — 15, püsti, põlvelt ja lamades käelt à 5 lasku; näitamine iga asendi järel. Võistlus toimus k.-v. Mustamäe lahtisel laskerajal. Võistluse algul oli ilm udune, hiljem päikesepaisteline ja tuuline. Võistlusel tulid kohtadele ja said auhindu:

Tallinna-Harju
pref. 4. pol.-jšk.
parimad laskurid

Tallinna-Harju prefektuuri 4. jaosk. laskevõistlus

Tallinna-Harju prefektuuri 4. politseijaoskond korraldas Ülemiste laskerajal 20.—24. septembrini s. a. lasketaseme tõstmiseks omavahelise laskevõistluse sõjapüssist ja püstolist. Võistlus toimus A, B ja C klassis, millest kokku võttis osa 32 ametnikku.

Sõjapüssist laskmises tulid esikohtadele:

A klassis 1) kordnik Augustin Kalmet 101, 2) kordnik Joann Rauk 95 ja 3) kordnik Jakob Kurmet 88 silmaga;

B klassis 1) abikomissar Arved Ruusa 84 ja 2) konstaabel Valter Püss 76 silmaga;

C klassis 1) kordnik Karl Helk 76 ja 2) kordnik Aleksander Mikiver 75 silmaga.

Püstolist laskmises tulid esikohtadele:

A klassis 1) kordnik Joann Rauk 106, 2) konstaabel Valter Püss 101 ja 3) konstaabel Viktor Vilpart 98 silmaga;

B klassis 1) konstaabel Ants Eenpere 123, 2) kordnik Aleksander Mikiver 100 ja 3) kordnik Karl Helk 98 silmaga;

C klassis 1) allkonstaabel Anton Arumäe 94 ja 2) kantseleiametnik Aleksander Soomre 85 silmaga.

Üldvõitjaks osutusid: 1) konstaabel Ants Eenpere 205, 2) kordnik Joann Rauk 201 ja 3) konstaabel Valter Püss 177 silmaga.

A klassis:

1) Ratsareservi van.-kordnik A. Madjak, 112 silma, 2) Raudteepol. konst. J. Roots, 106 silma, ja 3) Ratsareservi komissar A. Ottisaar, 106 silma;

B klassis:

1) Ratsareservi konstaabel A. Siimut, 110 silma, 2) Sadama jšk. kordnik A. Helisalu, 100 silma, 3) 3. jšk. kordnik A. Paavel, 100 silma, 4) 1. jšk. konstaabel R. Värav, 97 silma, 5) Ratsareservi kordnik A. Raidma, 97 silma, 6) 2. jšk. konstaabel E. Prööm, 97 silma;

C klassis:

1) Rapla jšk. konst. J. Hallismaa, 107 silma, 2) Ratsareservi kordn. J. Lehtpuu, 103 silma, 3) 3. jšk. kordn. J. Koppel, 103 silma, 4) 2. jšk. konst. O. Jõgeva, 100 silma, ja 5) 3. jšk. kordn. K. Marley, 99 silma.

*

7. ja 8. oktoobril s. a. toimus politsei laskerajal Tallinna Politseiametnike Kogu liikmete omavaheline laskevõistlus teenistuspüstolist FN kal. 7,65. Võisteldi A, B ja C klassis. A klassi moodustasid nn. Soome grupi laskurid ning meister- ja I laskurklassidesse kuuluvad laskurid, B klassi II ja III klassi ja C klassi algklassi laskurid. Võistlusest võttis osa A klassis 69, B klassis 116 ja C klassis 16 laskurit.

Võistlustingimused olid järgmised: kaugus — 25 m; püstoli 10-ring. musta südamikuga normaal-märk; püsti toetamata käelt 15 võistluslasku; tabamuste näitamine iga 5-lasulise seeria järele; võistluste algul oli lubatud 3 proovilasku.

7. oktoobril oli ilm kõigiti soodus, kuna 8. oktoobril oli ilm tuulne ja sadas kergelt vihma. Sellest hoolimata laskurid näitasid kõigiti häid tulemusi.

Võistlusel tulid kohtadele ja said auhindu:

A klassis

1) 5. jšk. kordn. S. Jaagumets, 126 silma, 2) Sadama jšk. kordn. A. Kivistik, 119 silma, 3) Ratsareservi konst. A. Siimut, 116 silma, 4) 3. jšk. konst. E. Nõu, 115 silma, 5) Sadama jšk. kordn. M. Starkopf, 115 silma, 6) pol. pol. van.-agent H. Siirma, 114 silma;

B klassis

1) Sadama jšk. kordn. E. Ups, 124 silma, 2) 2. jšk. kordn. R. Ülesoo, 115 silma, 3) 3. jšk. kordn. K. Marley, 114 silma, 4) 6. jšk. kordn. J. Leht, 113 silma, 5) Nõmme kordn. J. Viinamäe, 112 silma, 6) Nõmme kordn. G. Krisel, 111 silma;

C klassis

1) 1. jšk. kordn. R. Ottisaar, 124 silma, 2) 1. jšk. konst. R. Värav, 97 silma ja 3) 4. jšk. kordn. J. Nagel 86 silma.

Tulemusi politseiüksuste vahelistest teenistus-alaseist kolmevõistlustest

Politseidirektori sellekohase ringkirja kohaselt peeti k. a. sügisel politseiüksuste vahelised teenistus-alased kolmevõistlused, milledest võttis osa üle riigi 848 politseiametnikku. Võistluste tulemustega võib täiesti rahule jääda, kuna valdavam osa võistlejaid saavutas kas häid või rahuldavaid tulemusi. Üksikuid nõrku tulemusi saavutati lahinglaskmises ja granaadi-täpsusvisetes.

Võistlused viidi läbi 7 õpperingis, kusjuures parimaks õpperingiks osutus Viljandi-Pärnu, kus võistlejaid oli 93 ja üksikmehe keskmine tulemus osutus 104,370 punkti. Teisele kohale tuli Lääne-Saare õpperingkond, kuhu kuulus 54 võistlejat; üksikmehe keskmine tulemus osutus 852,148 punkti. Kolmanda koha päris 67 võistleja osavõtul Viru-Järva ringkond. Siin osutus üksikmehe keskmiseks tulemuseks 826,895 punkti. Neljandale kohale tuli Petseri-Võru õpperingkond, kus võistlusest osavõtjaid oli 79 ja üksikmees keskmiselt saavutas 793,519 punkti. Viieandale kohale tuli Tartu-Valga. Võistlejaid oli 151 ja üksikmees saavutas keskmiselt 791,866 silma; kuuendale Narva 73 võistlejaga ja seitsmendale Tallinna-Harju 331 võistlejaga. Narva ringkonnas saavutas üksikmees keskmiselt 795,876 silma ja Tallinna-Harju ringkonnas 698,855 silma.

Õpperingkonna parima üksuse üksikmehe tulemuseks osutus:

Mõisaküla pol.-jšk. 1195,330 punkti; Lihula pol.-jšk. 1169,166 punkti; Paide pol.-jšk. 1056,600 punkti; Mustvee pol.-jšk. 1051,000 punkti; Katsareserv 962,680 punkti; Narva poliitiline politsei 904,600 punkti ja Petseri-Võru prefektuuri meeskonnast 874,117 punkti.

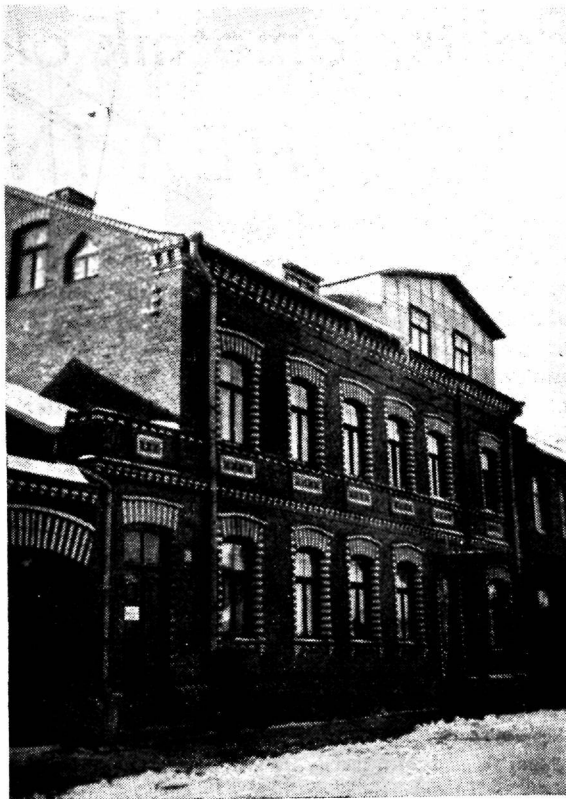
Õpperingkonna parimad üksikutulemused:

1) kordnik A. Ausma, Pärnu linna pol.-jšk., 1560 p.; 2) konst. M. Ossul, Valga pol.-jšk. 1540 p.; 3) konst. J. Järvala, Põlva jšk., 1515 p.; 4) kordnik A. Nurmiste, Narva 1. jšk., 1413 p.; 5) kordnik M. Pärtel, Paide jšk. 1394 p.; 6) konst. E. Mursal, Lihula jšk. 1386 p. ja 7) kordnik J. Viinamäe, Nõmme jšk. 1371 p.

Siinjuures olgu mainitud, et võistluse eesmärgiks oli anda ametnikele õpiseid lahingilmelises tegevuses lähedase maa võitluses, arendada politseiametnike jooksuvõimeid täisrakmeis jooksus, mis vajalikuks osutub kurjategija jälitamisel, arendada lahinglaske oskust, anda õpiseid gaasikaitsetorbiku käsitsemises lahingolukorras ning arendada hingamistehnikat torbikuga jooksus ja arendada granaadi täpsusviskeid.

Esimesed tennisvõistlused Tartu politseis.

27.—30. septembrini peeti Tartu Politseiametnike Kogu tennisväljakul esimesed omavahelised tennisvõistlused meesüksikmängus. Tennisemängu Tartu politseis hakati harrastama prefekt Roovere algatusel. Eriti tuleks siin märkida, et prefekt Roovere algatusel rajati T. P. Kogu poolt

3. politseijaoskond Tartus

oma tennisväljak 2. pol.-jaoskonna juures olevas aias, mis oma sisseseadelt täiuslik mängimiseks, pealegi on seal kasutada soe ja külm dušš. Siinkohal tuleb märkida, et prefekt Roovere algatusel osteti Kogu poolt reketeid kasutamiseks Kogu liikmeile ja korraldati käesoleva aasta kevadel tennisekursus, kus õpetust andis Tartu tennisemeister hr. Turba. Neil soodustustil levis tennisemäng Tartu politseiperes, kuid võistlustest osavõtjate arv jäi väikeseks, kuna käesoleval aastal tennisemängu harrastanud ametnikud ei tulnud osa võtma.

Võistluste avamängu sooritasid kom. Türk ja konst. Kink. Väga pinevas ja tasavägises mängus võitis kom. Türk 2:6, 6:4, 6:4. Edasi konst. Ingermaa võitis prefekt Roovere 6:1, 8:6, konst. Suik võitis konst. Kurvitsa 6:0, 6:3, kom. Türk võitis konst. Ingermaa 6:3, 6:2 ja konst. Suiki 6:3, 6:3. Seega kom. Türk jõudis kaotuseta finaali. Kaotajate ringis jõudis teiseks finalistiks konst. Kink, kes enne võitis prefekt Roovere 6:1, 7:5, konst. Kurvitsa 6:1, 6:1, konst. Ingermaa 6:0, 6:1 ja konst. Suiki 6:1, 6:1. Esimene maailmäng ei selgitanud tennisemeistri, kuna üllatuseks konst. Kink võitis kom. Türki 7:5, 6:0, 6:0. Otsustav võistlus peeti 30. sept., kus pinevas mängus tuli võitjaks konst. Kink kom. Türki üle 6:1, 6:4, 6:1, tulles selle võiduga esimeseks Kogu tennisemeistriks meesüksikmängus. Teisele kohale jäi kom. Türk ja kolmandale kohale konst. Suik.

Võistluste lõpul andis Kogu abiesimees kriminaalkomissar Tillissoo kolmele esikohale tulnud võitjale üle aubinnad ja kõigile osavõtjatele diplomid mälestuseks esimesist tennisvõistlustest.

Politseiametnik olgu

HEA INIMESETUNDJA

Oma teenistuspraksises oleme võinud pikema vaatluse ja analüüsiga tähele panna, kuivõrd lahkuminevad on iga üksiku inimese vaimsed kui ka psüühilised omadused ja oleme võinud seejuures kindlalt veenduda, et kunagi ei sarnle üks inimene oma siseilmalt teisega. Meie eritleme üht isikut teisest tema individuaalsete omaduste tõttu, sest iga isik omab teatava kompleksi individuaalseid omadusi, mis ainult temale omased. Politseinik, kes tahab ülekuulamisega jälgida tõde, peab eelkõige tundma psühholoogilisi põhjaluseid, ta peab olema hea inimesetundja, et ülekuulamisel saavutada otstarbekaid ja tulemusrikkaid saavutusi.

Tavaliselt on ülekuulaja ja ülekuulatatav teineteisele võõrad. Ülekuulajale on ülekuulatatava iseloomuomadused ja vaimsed võimed niisama võõrad kui ülekuulatatavale on see viis ja intentsiviteet tundmatu, mida ülekuulaja arendab. Ülekuulaja ülesanne eeskätt seisneb seega hingelise kontakti loomises ülekuulatatavaga ja seejärelle usalduse võitmises. Hingelise kontaktita ja usalduseta on ülekuulamisprotseduur vaid vähekiirustav, millest tuleks parem loobuda.

Kui nii sageli süüdlase või tunnistaja ülekuulamisel ei jõuta tõe jälile, siis on seejuures enamikult põhjuseks see asjaolu, et ülekuulatatava ja ülekuulaja vahe puudub hingeline side, mille põhjustanud ebaõige ülekuulamistaktika ja ebaõige psühholoogiline käsitlus. Ei ole midagi kahjustavamalt ülekuulamispsühholoogias, kui järsk usalduse purustamine ülekuulaja poolt või mõtlematu või kiirustav toimimine, sest seega puruneb hädavajaline hingeline kontakt mõlema poole vahel nii põhjalikult, et vaevu seda saab üldse parandada. Sama põhjendusega peab tingimata hoiduma ülekuulatatava solvamisest või ähvardamisest. Peale selle, et säärane teguviis on karistatav, antakse ülekuulatatavale, kui ta on selle survega ülestunnistamiseni viidud, relv, mida ta hiljemini alati võib kasutada oma huvides ülekuulaja vastu. On kahtlemata targem loobuda silmapilgu edust kui rikkuda lõppsaavutis.

Arsti käsutuses haiguse kindlakstegemisel on kõik mõeldavad abinõud, näit. kõrvapeegel, röntgeniaparatuur, kloppimis- ja kuulamisinstrumendid jne. Politseiametnikule on abiks tõe selgitamisel ülekuulamise juures vaid ta mõistus

ja loomulik aisting. Kui ühe ametniku poolt arvatult palju süütegusid täielikult avastatakse, siis on see veenev tõendus sellest, kui kõrgel määral see ametnik on hea psühholoog.

Kuigi süüteo juhtum on ette kavatsetud, aga ka siis, kui see afekti mõjul on teostatud, jutustab süüalune-tunnistaja ülekuulajale oma teo vaid siis tõetruult, kui talle ülekuulamisel hingeliselt ülestunnistus üldse võimaldatakse. Ülekuulajal on vaid siis väljavaateid eduks, kui ta toimib suurema kannatlikkusega ja hästi läbi mõeldult. Tagajärgi kahjustatakse enamikult seega, et ülekuulaja tihtipeale muutub ülekuulamisprotseduuris kärsituks. Peab aga mainima seda, et ülekuulamisel kannatust omada ei ole veel identne ülekuulamise pikalevenitamisega. Kõige rohkem eksitakse, kui juurdlusega äärmiselt venitatakse. Mida enam jäetakse ülekuulatatavale aega oma ülekuulamise algpõhjusele mõelda, seda enam haarab ta vale järele, arvatud välja vahest ainult siis, kui tõepärane ülestunnistus on tema oma huvides. Reegli järgi on psühholoogiliselt õigem ülekuulamist toimetada otse süüteo ilmsikstulekul. Mida suurem on vahe juhtumi ja ülekuulamise vahel, seda usaldusväärsem on ülestunnistus.

Väide inimolemuse sarnasusest ei osutu kuusagil mujal ilmselt nii vääraks kui juurdluspsühholoogia juures. Nii kuulub siis raskeimate ülesannete hulka selgitada juurdluse toimetamisel inimese siseilma, ta teotsemise motiive ja neid põhjusi, mis viivad ülekuulatatava tõetruu seletuse andmisele.

Ülekuulaja ametnik täidab vaid siis oma ülesande täiuslikult, kui ta suudab tungida ülekuulatatava hingeellu ja mõista tema siseilma. Nii siis on hea politseinik ka hea inimesetundja. Kui ta seda ei ole, kaotavad kõik ta muud teadmised ja teised kompleksid oma väärtuse ja tema töö osutub tükitööks. On kurb ja suur eksimus, kui arvatakse küllaldase olevat ülekuulamise toimetusel esitada ülekuulatatavale arvatult küsimusi ning sel puhul siis märgitakse vastused suurima ükskõiksusega paberile. Nagu elu tõelisuses ei ole mis, vaid kuidas määrav, nii on ka ülekuulamisel kuidas küsitakse ja mitte mille üle küsitakse määrava tähtsusega. Küsimuste esitamine ülekuulamisel on hoopis muu, kui näiteks

müütaja pärib kliendi soove, kelner külalise valikut ootab või konduktor sõitja nõudeid püüab teada saada. Neis vastuseis on tõepärased vastused küsitava isiku oma huvides, kuna juurdustoitmetusis ülekuulata sageli on huvitatud sellest, et tõde varjata.

Nagu eelpool mainisin, ei ole juurdluste juures oluline nii väga mis, vaid kuidas. See pärast tuleb toimetusel lähtuda sellest, et iga ülekuulamisprotsess kujundab hingelist elamust nii ülekuulajale kui ka ülekuulatavale. Kui selgitusel olev juhtum on ülekuulajale ükskõikne, siis on see selgeks tõenduseks, et viimane on oma kutsealale sobimatu. Ta ei tohi siis ka kunagi imestleda, et sellel ametnikul on tõeavastamisel rohkem edu, kes asja juures on huviga. Tõe avastamine ja ülekuulamise protseduuri areng võivad tõendada, kas üks või teine politseinik on hea psühholoog, kas ühel või teisel ametnikul puuduvad need võimed, mis tagavad ametniku väärtuse. Ülekuulamispsühholoogia, s. o. nende reeglite austamine, mida ülekuulamise juures hingelisest seisukohast peab arvestama, on esmajärgu tähtsusega ja võivad juba üksinda tagada edu.

Võrkpallivõistlused Tartu Politseiametnike Kogu rändauhinna

11. kuni 18. okt. s. a. peeti Tartu ja Tartumaa politseiüksuste vahelised võrkpallivõistlused Tartu Politseiametnike Kogu rändauhinna, milledest võtsid osa Tartu linna 1., 2. ja 3. pol.-jaoskonna, Tartumaa 1. pol.-jaoskonna, Mustvee pol.-jaoskonna ja Tartu poliitilise politsei meeskonnad.

Võistlused peeti kahe miinuse süsteemis. Kaotuseti pääses finaali Tartu linna 3. pol.-jaoskonna meeskond, kellel finaalis tuli mängida Mustvee pol.-jaoskonna meeskonnaga, kes oli eelmängus kaotanud Tartu linna 3. pol.-j.s.k. meeskonnale. Finaalmängus Mustvee pol.-jaoskonna meeskond sattus hoogu ning võitis Tartu linna 3 pol.-j.s.k. meeskonna geimidega 15:13 ja 15:13. Seega Tartu linna 3. pol.-jaoskonna meeskond sai ühe kaotuse ning tuli võitja selgitamiseks tähendatud meeskondade vahel mängida lisamäng. Lisamäng pakkus palju pinevust mängijaile kui ka pealtvaatajaile. Lisamäng võitis Tartu linna 3. pol.-jaoskonna meeskond geimidega 15:4 ja 15:10.

Tartu linna 3. pol.-jaoskonna meeskond omandas Tartu Politseiametnike Kogu poolt väljapandud rändauhinna esmakordselt üheks aastaks.

Eelmise aasta rändauhinna võitja Tartu linna 1 pol.-jaoskonna meeskond sai eelmängudes kaks kaotust ning langes võistlusest välja.

Tänuavaldus Raplas peetud sõjaväe õppuste puhul

**SISEMINISTRI KÄSKKIRI
18. oktoobrist s. a.**

8. ja 9. oktoobril s. a. korraldati Rapla aleviku sõjaväe õppuste ajal kodanliku õhukaitse harjutused Rapla aleviku kaitseks, mille teostamist kohal jälgisin isiklikult.

Need harjutused koos sõjaväe õppustega olid esmakordsed meie riigis ja väärivad sellepärast erilist tähelepanu. Kodanliku õhukaitse, kui nüsuguse teostamine on kohalike elanike ülesanne ja see nõuab organiseeritud tegevust ning kaas-kodanike distsiplineeritud suhtumist sellesse, et rasketel katsumise aegadel, sõjakorral, kaitsta oma kodu ja oma kaaskodanikke. Kuigi Raplas seni kodanliku õhukaitse alal ei olnud midagi korraldatud, suudeti seal Politseitalituse korraldusel, tänu Rapla aleviku juhtivatele tegelastele ja elanikele, võrdlemisi lühikese aja jooksul palju korda saata, nii korra- ja julgeoleku teenistuse, tulekaitse, sanitaarkaitse ja gaasikaitse aladel.

Selleks ohverdati vabatahtlikult oma aega ja jõudu. Näiteks korraldati pööninguid õhukaitse nõuetele, kleepiti aknakiatusid peayü kõigis aleviku majades risti paberiribakestega purunemise vastu pommide plahvatusel tekkivate gaaside mõjul jne. Samuti minu poolt antud liiklemise korraldamise ja pimendamise nõuded täideti suure hoolikusega. Kõik see aitas kaasa harjutuste heale kordaminekule ja andis suure õppetunni harjutuste korraldajatele kui ka harjutuste tegelastele, kohalikele elanikele.

Peaaegu oma kohuseks tänu avaldada ka kõigile Rapla aleviku ja ümbruskonna elanikele, kes manöövri tegevusest suure innu ja tõsidusega osa võtsid, eriti aga kohalikele tegevkondlasile nii korra- ja julgeoleku, tuletõrje, gaasikaitse kui ka sanitaarala korraldajatele ja teostajatele, eesotsas kohaliku politseikomissariga, tuletõrje divisjoni pealiku ja tema abidega, kohtunikule, vallavanemale, kohalikele arstidele, samariitidele, apteekrile, kohalikele kooliõpilastele ühes õpetajatega ja kõigile teistele tegelastele, kes manöövri heaks kordaminekuks kaasa aitasid.

Lõpuks avaldan tänu E. Punase Risti Peavalitsusele, kes andis manöövri sanitaarala korraldamiseks kasutada nii abihäivalale kui ka esmaabipunktile ja esmaabisalkadele sanitaarvarustust.

Rich. Veermaa,
siseminister.

Ümberpaigutusi politseiperes

Siseministri käskkirjaga on poliitilise politsei vanem-assistent Politseitalituses Juhan Raidjõe, kes oli Politseitalituses Sisekaitse-ülema kantselei juhatajaks, paigutatud teenis-

tuse huvides vanemaks assistendiks poliitilise politsei komissari juurde Pärnu vakantse abi-komissari koha arvel, arvates 16. okt. s. a. Tema asemele on paigutatud teenistuse huvides vanem-assistent poliitilise politsei komissari juures Tallinnas Sulev Järvi, arvates samast ajast.

Politseitalituse poolt on antud load

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Gustav Johannese p. Eskenile Püssi vallas, Irvalla külas, maksvusega 1. augustini 1939, Jaan Andrese p. Kõressarele Tapal, Pikk 20, maksvusega 20. augustini 1939, K/M Ernst Kirikal ja Ko omanikule Ernst Kirikalile Abja-Paluoja, maksvusega 1. septembrini 1939, Rudolf Eduardi p. Gutmannile Kohila vallas, Kohila alevikus, maksvusega 1. septembrini 1939, Elva Majandusühisusele Elvas, Kesk t. 38, maksvusega 1. septembrini 1939, Vaivara Majandusühingule Vaivara raudteejaama juures, maksvusega 7. septembrini 1939, Aleksander Jüri p. Koppelile Väandra alevikus, maksvusega 28. augustini 1939, Peetri Tarvitajateühingule Esna vallas ja alevikus, maksvusega 13. septembrini 1939, Adalbert Hansu p. Vasarile Tartus, Poe 3, maksvusega 23. septembril 1939, Boris Nikolai p. Vassilkovile Kuressaares, Turu 2, maksvusega 11. septembrini 1939, Karl-Julius Friedrichi p. Keskiüllile Kuressaares, Turu 1, maksvusega 10. septembrini 1939, Bernhard Eduardi p. Johansonile Kuressaares, Turu 1-a, maksvusega 30. septembrini 1939, Lüganuse Majandusühisusele Püssi vallas ja as., maksvusega 25. augustini 1940, Mõisaküla Ühiskauplusele Mõisakülas, Kesk tän. 7, maksvusega 3. septembrini 1941, Herman Juhani p. Eisenile Rakke alevikus, maksvusega 22. septembrini 1939, Võhma Majandusühisusele Olustvere alevikus, maksvusega 6. oktoobrini 1939, Jultus Adami p. Tiibingile Petseris, Turuplats 12, maksvusega 31. augustini 1939, Elmar Jaani p. Koldile Kiltingi-Nõmmes, Pärnu 28, maksvusega 5. augustini 1939, Karl Juhani p. Hansenile Tartus, Kauba 11, maksvusega 4. septembrini 1939, Olev Ludvigi p. Lepikule Erastvere vallas, Kanepi alevikus, maksvusega 13. oktoobrini 1939, Harald Christjani p. Sarapuule Pärnus, Laidoneri 12, maksvusega 20. septembrini 1939, Vidrik Jaagu p. Särgile Tartus, Võidu 10, maksvusega 14. oktoobrini 1939, Theodor Andrese p. Karolinile Valgas, Vabaduse 34, maksvusega 12. oktoobrini 1939, Karl Karli p. Jakobsonile Haapsalus, Saue 4, maksvusega 14. oktoobrini 1939, Kärkla Tarvitajateühingule Kärklas, Põllu 2, maksvusega 30. septembrini 1940;

laskemoonaga kauplemiseks: Karuse Tarvitajate Ühisusele Paatsalu vallas, Valla as., maksvusega 5. augustini 1939, Voldemar Jaani p. Haasele Rakveres, Pikk 3, maksvusega 10. septembrini 1939, Rudolf Ado p. Veinbergile Rapla alevikus, maksvusega 11. septembrini 1939, Paul Villemi p. Saretokile Valgas, Kesk t. 15/17, maksvusega 1. oktoobrini 1939, Jõgeva Majandusühisusele Jõgeval, Suur t. 11, maksvusega 4. oktoobrini 1939;

laskeriistade parandamiseks: Jaan Kõivule Otepääl, Piiri 22, maksvusega 12. augustini 1939, Vilhelm Roberti p. Albrechtile Tartus, Lossi 22, maksvusega 9. augustini 1939, Bernhard Ado p. Koostile, Kuressaares, Kauba 10, maksvusega 1. septembrini 1939, Ivan Antoni p. Gedvilile Narvas, Posti 73, maksvusega 25. augustini 1939, Rudolf Passupile Kabala vallas, Ollepa as., maksvusega 10. septembrini 1941, Aleksander Jaani p. Tellerile Tallinnas, Vana-Kalamaja 48, maksvusega 22. augustini 1940, Adalbert Hansu p. Vasarile Tartus, Poe 3, maksvusega 23. septembrini 1939, Karl Otto p. Koppelmannile Tallinnas, V. Karja 3, maksvusega 17. septembrini 1939, Franz Lierile ja Ludvig Rossbaumile Tallinnas, Viru 7, maksvusega 26. septembrini 1939, Jaan Jaani p. Puskarile, Holstre vallas, Rekandil, maksvusega 18. oktoobrini 1940.

Politseidirektori otsustega on tühistatud: Vana Kariste vallas elutseva Hendrik Jaani p. Kokk'a, Haapsalus elutseva Paavo Madise p. Erandi (end. nimega Paul Espenberg), Tartus elutseva Voldemar Jakobi p. Elleri, Laatre vallas elutseva Hans Hansu p. Loopre ja Türi elutseva Oskar Kaarli p. Hintsilaskeriistalood.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised kadumaläinud dokumendid:

1. Andrus Põldmetsa laskeriistaluba, välja antud Lääne-Saare prefekti poolt 2. aug. 1934. a. nr. 1756 all, maksvusega kuni 10. aug. 1939. a.
2. Herbert Pärn'a sõjaväest vabast. tunnist., välja antud Kalevi üks. Jalaväepataljoni ülema poolt 4. veebr. 1933. a. nr. 116 all.
3. J. Piik'i laskeriistaluba, välja antud Lääne-Saare prefekti poolt 5. okt. 1936. a. nr. 1240 all, maksvusega kuni 15. nov. 1941. a.
4. August Eduardi p. Aarik'u välispass, mis välja antud Politsei Peavalitsuse poolt 24. mail 1928. a. nr. 953 all.
5. Johannes Mihkli pg. Nõmmsalu (end. Fuurmann) laskeriistaluba, mis välja antud Tartu-Valga prefekti poolt 2. sept. 1933. a. nr. 1257 all.

Terastald!

Maa ilma parim saapatald! (vana parandus ja uued tööd) Ühed Terastald-pooltallad vastavad kolmedele nahktaldadele! **Võtame ka vastu igasuguseid riiete parandusi ja pressimisi.**

Terastald, Tallinn, V. Posti 8, telef. 473-80

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/1 lk. Kr. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100. Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja:

Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—, 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—. **H. Põldvere.** Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

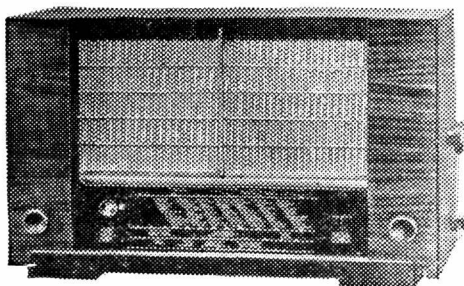
. . . aga jalaõud

ostke jalaõudeärist

Raudnaht
Tallinn

Estonia puiestee

13

Suprema, Körting,

Saba ja inglise KB.

voolu- ja patareiaparaadid kindlustavad Teile kestvat naudingut

Tallinna Manufaktuur ja Kaubanduse A-S.

Radioladu

Raekoja plats Teenri 1. Tel. 426-56. Postk. 231

H. Thiessen & Ko.

Esindused

Tallinn, tel. 456-13

Firma

M. JOSSELOV

Tallinn, V. Karja 1. Tel. 450-61

Soovitab naiste ja meeste

valmisriideid,

mööbliriidet, gobelääni, damasti jne. suures valikus soodsate hindadega

Reserveeritud

K.-m. Abramsohn, Tallinn, Viru 5.

Igaks hooajaks suurim valik mitmesuguseid kodu- ja välismaa **k a r u s n a h k u** alati saadaval

ALGUPÄRASTE TEOSTE

4 SARI

Sarjas ilmub 10 algupärast teost kümnelt tunnustatumalt autorilt, kokku umbes 3500 lk., mis moodustab kandvama osa 1938. a. algupärase ilukirjanduse toodangust.

- A. Antson:** Sina ei pea mitte himustama...
Romaan.
- A. Gällit:** Karge meri. Romaan. Kunstnik A. Johani kaas ja siseillustratsioonid.
- E. Hiir:** Palgest palgesse. Luuletustekogu lüksuspaberil. Kunstnik E. Kollomi kaas ja originaal puugravüürid.
- K. A. Hindrey:** Lembit. Ajalooline romaan.
- A. Jakobson:** Oktoobrituul II. Romaan.
- J. Kärner:** Öösiti kumavad linnad. Romaan.
- O. Luts:** Mälestused X.
- A. Mälk:** Mere tuultes. Novellidekogu. Rikkalikult illustreeritud.
- R. Roht:** Inimsaatused. Romaan.
- P. Vallak:** Lambavarga Näpsi lorijutte. Novellidekogu. Kunstnik E. Kollomi kaas ja originaal puugravüürid.

Sarja soodustatud ettetellimishind:

kuni 5. novembrini s. a. kr. 24.—

kuni 15. detsembrini s. a. kr. 26.—

Osade viisi makstes kr. 27.—. Sellest tuleb tasuda tellimise andmisel kr. 7.— ja iga köite ilmumisel kr. 2.—.

Sari paremal paberil üleni linases köites (seljatrükk ehtsas kullas) on 10 krooni kallim. Üksikmüügil on sari kuni 50 prots. kallim. Ettetellimise korras tuleb müügile ainult 500 komplekti. Seepärast rutake tellimisega! Ettetellimise aega ei pikendata.

Kõik raamatud ilmuvad veel sel aastal ja saadetakse ettetellijaile kirjastuse kulul kätte. Sarja on võimalik tellida: makstes raha o.ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“ posti jooksvale arvele nr. 2232 või saates rahakaardiga kirjastuse nimele.

Tellimisi võtavad vastu ka raamatukauplused.

O/Ü NOOR-EESTI KIRJASTUS

TARTUS, GUSTAV-ADOLFI 8, TELEFON 2-66.

Reserveeritud

Vivomalt

võimaldab oma suure toiteväärtuse tõttu kiirelt tagastada kaotatud jõudu, olgu see pärast spordivõistlusi, treeninguid, matku.

Hoolsa valmistusviisi tõttu on Vivomalt'is säilinud kõigi koostisainete: linnaseekstrakt „EPHAG“, kanamunade ja täispiima väärtuslikud omadused.

Välke toos Kr. 1.90
Suur toos Kr. 3.60

A.-S. EPHAG'i FARMATS.LABORAT.TALLINN

Mitmesugused

LUX
akumulaatorid:
uued ja vanade
parandus.

Akumulaatori &
elemenditehas

**KONSTANTIN
MÜHLVERK**

Tallinn, Jaama tn. 8.
Telef. 306-67.

LAEVAÜHING

«EEROO»

DISPONENT K. MITT

TALLINN, JANNSENI 9. TEL. 303-79

MUUSIKARIISTADE ÄRI

«AKORD»

ANT & POHLA

Tallinn, Pärnu mnt. 28 (end. V.Roosikrantsi)
Telefon 484-90.

Soodsate hindadega saadaval:

puhkpile, keelpille, klavereid,
raadioid, jalgrattaid j. n. e.

ASJATUNDLIK PILLIDE PARANDUS.

HOTELL

„KULD LÕVI“

TALLINN

HARJU 40. TEL. 426-27

TELEGR.: KULDLÕVI TALLINN

Hooaja moe uudiseid!

Mantli-, kleidi- ja voodririideid. Paelu, pitse jne.

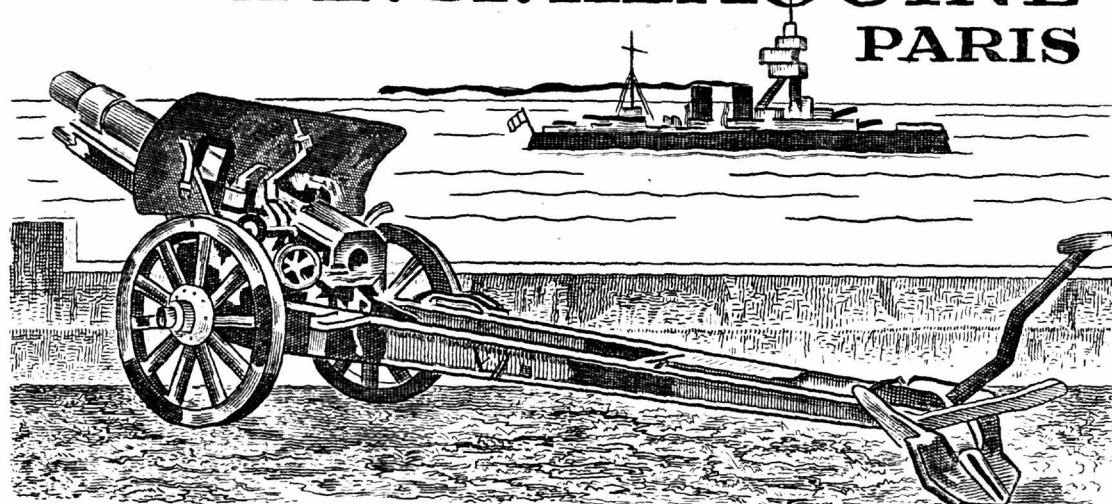
Soovitab rikkalikus valikus

A/S. «RAUANIIT»

TALLINN, PÕHJA PST. NR. 7

HIND 30 SENTI

ETS. A. KLAGUINE PARIS

**Munitions — Armes — Métaux — Constructions — Aviation — Navires —
Pompes d'injection (BREVETS PUURMANN) de 0 à 2000 klgr.**

GRAND PRIX ET MÉDAILLES D'OR : EXPOSITIONS INTERNATIONALES DE
LIÈGE 1926 ET ROME 1927

E T A B L I S S E M E N T S

A. KLAGUINE

S. A. R. L. CAPITAL 1.000.000 DE FR.S.

37, AVENUE MONTAIGNE PARIS 8^e

T É L É P H O N E E L Y S É E S 57-80

A D R. T E L E G R. K L A G U I N E — P A R I S

R. C. SEINE 208,406

ATELIERS ET ENTREPOT

16, RUE DE SLUSE, LIÈGE

CHANTIER ET DÉPOT A BIZERTE

AGENCES EN

ESTONIE, FINLANDE, LETTONIE,
POLOGNE, LITHUANIE, ROUMAINE,
YUGOSLAVIE, TURQUIE, PERSE,
BRÉSIL, URUGUAY ET U. S. A.

E S I N D A J A E E S T I S :

Dipl. ins. VL. GUBIN, TALLINN, TOOM-KUNINGA 20-A. TEL. 432-05